OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
VERICY TRSTENJAK
przedstawiona w dniu 13 marca 2008 r.[1]

Spis treści

I — Wprowadzenie ..... I - 6140

II — Ramy prawne ..... I - 6141

III — Stan faktyczny i postępowanie ..... I - 6142

A — Okoliczności faktyczne sporu ..... I - 6142

B — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok ..... I - 6145

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego ..... I - 6145

2. W przedmiocie zarzutu drugiego ..... I - 6146

3. W przedmiocie zarzutu trzeciego ..... I - 6148

4. W przedmiocie wnioskowanych środków organizacji postępowania i środków dowodowych ..... I - 6148

C — Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron ..... I - 6149

D — Zarzuty odwołania i argumenty stron ..... I - 6150

IV — Ocena prawna ..... I - 6154

A — Uwagi wstępne ..... I - 6154

1. Uwagi materialnoprawne ..... I - 6154

2. Uwagi proceduralne ..... I - 6156

B — Ocena zarzutów odwołania ..... I - 6157

1 — Język oryginału: niemiecki.

1. Zarzut pierwszy: Naruszenie zasady podziału zadań pomiędzy państwem wywozu i państwem przywozu ..... I - 6157

a) W przedmiocie podziału zadań pomiędzy państwem wywozu i państwem przywozu ..... I - 6157

b) W przedmiocie zagadnienia odmiennej oceny w przypadku niezgodnego z prawem zachowania organów państwa wywozu ..... I - 6159

2. Zarzut drugi: naruszenie prawa dostępu do dokumentów lub prawa do obrony ..... I - 6161

3. Zarzut trzeci: rozłożenie ciężaru przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężaru dowodu ..... I - 6166

4. Zarzut czwarty: rezygnacja ze środków organizacji postępowania dowodowego ..... I - 6170

5. Zarzut piąty: kwalifikacja prawna dokumentów/faktów w odniesieniu do zarzucanych naruszeń władz tureckich oraz Komisji ..... I - 6171

a) W przedmiocie uchybień zarzucanych władzom tureckim ..... I - 6171

i) Uznanie 32 omawianych świadectw A.TR.1 za podrobione ..... I - 6171

ii) W przedmiocie świadectwa A.TR.1 WVB D 437214 ..... I - 6172

iii) Uchybienia zarzucane tureckim organom celnym dotyczące pieczęci I - 6172

iv) Uchybienia zarzucane tureckim organom celnym dotyczące rejestracji dokumentów urzędowych ..... I - 6172

v) Uchybienie zarzucane władzom tureckim na skutek współdziałania przy wystawianiu nieprawidłowych świadectw ..... I - 6173

vi) Uchybienie zarzucane władzom tureckim w ramach pomocy administracyjnej ..... I - 6173

vii) Uchybienie zarzucane władzom tureckim w świetle innych okoliczności i wobec udaremnienia kontroli w Mersin ..... I - 6174

b) W przedmiocie rzekomych uchybień Komisji ..... I - 6174

i) Uchybienie w zakresie nadzoru systemu preferencji w stosunku do Turcji ..... I - 6174

ii) Uchybienie na skutek braku przesłania odcisków pieczęci ..... I - 6175

iii) W przedmiocie naruszenia obowiązku ostrzeżenia importerów w stosownym czasie ..... I - 6176

iv) Uchybienie w zakresie wyjaśnienia i oceny okoliczności faktycznych w toku dochodzeń w Turcji ..... I - 6178

c) Wniosek wstępny ..... I - 6178

6. W przedmiocie zarzutu szóstego: niezwrócenie się Komisji do Komitetu Celnego/Rady Stowarzyszenia ..... I - 6178

7. W przedmiocie zarzutu siódmego: nieuznanie uzasadnionego interesu wnoszącej odwołanie w odniesieniu do A.TR.1 WVB D 437214 ..... I - 6179

8. W przedmiocie zarzutu ósmego: ocena zasady słuszności i ryzyka ..... I - 6181

9. W przedmiocie zarzutu dziewiątego: naruszenie art. 220 ust. 2 lit. b) WKC ... I - 6182

V — Wniosek oceny ..... I - 6184

VI — Koszty ..... I - 6184

VII — Wnioski ..... I - 6185

I — Wprowadzenie

1. W niniejszej sprawie Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich będzie rozpoznawał odwołanie spółki CAS SpA od wyroku Sądu Pierwszej Instancji z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie CAS SpA przeciwko Komisji [2]. Wnosząca odwołanie i skarżąca w pierwszej instancji (zwana dalej „wnoszącą odwołanie") wnosi o uchylenie tego wyroku, w którym Sąd uznał za słuszną decyzję Komisji z dnia 18 października 2002 r. (REC 10/01, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją") w przedmiocie niewyrażenia zgody na wnioskowany przez wnoszącą odwołanie zwrot należności celnych w wysokości 1 702 340,25 EUR w odniesieniu do 32 z łącznie 48 złożonych świadectw przywozowych i w konsekwencji oddalił jej skargę na sądowe stwierdzenie nieważności wskazanej decyzji w części.

2 — Wyrok z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie T-23/03, Zb.Orz. s. II-289, zwany dalej „zaskarżonym wyrokiem".

II — Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe dotyczące umorzenia należności celnych

2. W odniesieniu do możliwości umorzenia należności celnych przywozowych art. 239 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, s. 1, zwany dalej „WKC"), stanowi, co następuje:

„Należności celne przywozowe […] podlegają […] umorzeniu w sytuacjach […] wynikających z okoliczności niespowodowanych świadomym działaniem ani ewidentnym zaniedbaniem osoby zainteresowanej. Przypadki, w których można zastosować ten przepis, jak również tryb postępowania określane są zgodnie z procedurą Komitetu".

3. Artykuł 905 ust. 1 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia nr 2913/92 (Dz.U. L 253, s. 1, zwany dalej „rozporządzeniem wykonawczym do WKC") stanowi:

„Jeżeli na mocy art. 239 ust. 2 [WKC] organ celny decyzji, który otrzymał wniosek o udzielenie zwrotu lub o umorzenie, nie jest w stanie wydać decyzji na podstawie art. 899, a do wniosku załączone są dowody, które mogą stanowić o wyjątkowej [szczególnej], wynikającej z okoliczności sytuacji niespowodowanej ani podstępem osoby zainteresowanej, ani jej oczywistym zaniedbaniem, to państwo członkowskie, któremu podlega ten organ, przekazuje taką sprawę Komisji w celu jej rozstrzygnięcia zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 906–909 […]".

4. Artykuł 904 lit. c) rozporządzenia wykonawczego do WKC stanowi:

„Należności celne przywozowe nie są zwracane lub umarzane, gdy w zależności od sytuacji jedynym powodem przedstawienia wniosku o udzielenie zwrotu lub o umorzenie jest:

[…]

c) przedstawienie z zamiarem uzyskania uprzywilejowanego traktowania taryfowego dla towarów zgłoszonych do swobodnego obrotu dokumentów, które okazały się później dokumentami sfałszowanymi, podrobionymi lub nieważnymi, do celów udzielenia tego rodzaju preferencji, nawet jeżeli dokumenty te przedłożono w dobrej wierze".

5. Artykuł 236 WKC stanowi:

„1. Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają zwrotowi, gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2.

Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają umorzeniu, gdy okaże się, że w chwili zaksięgowania kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2.

Należności nie podlegają zwrotowi ani umorzeniu, w przypadku gdy fakty, które doprowadziły do zapłacenia lub zaksięgowania kwoty prawnie nienależnej, są wynikiem świadomego działania osoby zainteresowanej.

[…]”.

6. W świetle art. 220 ust. 2 lit. b) WKC zaksięgowania retrospektywnego należności wynikających z długu celnego nie dokonuje się, gdy kwota należności prawnie należnych nie została zaksięgowana w następstwie błędu samych organów celnych, który to błąd nie mógł zostać w racjonalny sposób wykryty przez płatnika działającego w dobrej wierze i przestrzegającego przepisów obowiązujących w zakresie zgłoszenia celnego.

III — Stan faktyczny i postępowanie

A — *Okoliczności faktyczne sporu*

7. Wnosząca odwołanie jest spółką prawa włoskiego, której 95,1% udziałów należy do spółki Steinhauser GmbH (zwanej dalej „Steinhauser”), z siedzibą w Ravensburgu (Niemcy). Podstawowa działalność wnoszącej odwołanie polega na przetwarzaniu importowanych koncentratów soków owocowych. Równocześnie z tą działalnością dokonuje ona przywozu tych produktów do Włoch. Zasadniczo spółka Steinhauser utrzymuje stosunki handlowe z zagranicznymi dostawcami.

8. Zgodnie z poczynionymi przez Sąd ustaleniami, pomiędzy dniem 5 kwietnia 1995 r. i dniem 20 listopada 1997 r. wnosząca odwołanie dokonała przywozu i wprowadzenia do swobodnego obrotu we Wspólnocie koncentratu soku jabłkowego i soku gruszkowego,

które zostały zgłoszone jako pochodzące z Turcji. Przywóz do Wspólnoty tego rodzaju produktów został dokonany z zastosowaniem świadectw A.TR.1, zatem produkty te korzystały z przewidzianego w układzie stowarzyszeniowym i protokole dodatkowym zwolnienia z należności celnych.

9. Organy celne w Rawennie (Włochy) przeprowadziły weryfikację dokumentów po zwolnieniu towarów dotyczącą autentyczności świadectwa A.TR.1 D 141591, przedstawionego przez wnoszącą odwołanie przy dokonywaniu czynności przywozowych w okresie pomiędzy dniem 5 kwietnia 1995 r. a dniem 20 listopada 1997 r. Zgodnie z art. 29 decyzji nr 1/95 do władz tureckich został skierowany wniosek o weryfikację autentyczności tego świadectwa.

10. Pismem z dnia 15 maja 1998 r. władze tureckie poinformowały organy celne w Rawennie, że w świetle przeprowadzonej przez nie weryfikacji świadectwo to nie jest autentyczne, jako że nie zostało wystawione przez tureckie organy celne. Ponadto poinformowały one, że zostaną przeprowadzone inne weryfikacje.

11. W konsekwencji władze włoskie przystąpiły do weryfikacji po zwolnieniu towarów łącznie 103 świadectw A.TR.1 przedstawionych przez wnoszącą odwołanie w toku różnych czynności przywozowych.

12. Pismem z dnia 10 lipca 1998 r. stałe przedstawicielstwo Republiki Turcji przy Unii Europejskiej (zwane dalej „stałym przedstawicielstwem tureckim") poinformowało Komisję, że przedstawione przez wnoszącą odwołanie świadectwa A.TR.1, wskazane w załączniku do tego pisma i dotyczące wywozu dokonywanego przez turecką spółkę Akman do Włoch, były fałszywe (false). Komisja przesłała to pismo włoskim władzom celnym w dniu 20 lipca 1998 r.

13. W dniach 12–15 października 1998 r. oraz w dniach od 30 listopada do 2 grudnia 1998 r. jednostka ds. koordynacji zapobiegania nadużyciom finansowym [(UCLAF), poprzednik OLAF] przeprowadziła kontrole w Turcji.

14. Pismem z dnia 8 marca 1999 r. stałe przedstawicielstwo tureckie poinformowało służby celne w Rawennie, że 32 świadectwa A.TR.1 przedstawione przez wnoszącą odwołanie (zwane dalej „spornymi świadectwami"), w tym 18 świadectw wskazanych w załączniku do pisma z dnia 10 lipca 1998 r., nie zostały ani wystawione, ani potwierdzone przez władze tureckie.

15. Włoskie organy celne twierdzą, że z całości korespondencji pomiędzy nimi, Komisją, UCLAF i władzami tureckimi wynika, że te ostatnie uznały, że 48 świadectw A.TR.1 — w tym sporne świadectwa — dotyczących wywozu do Włoch dokonanego przez wnoszącą odwołanie z pomocą tureckiej spółki Akman było fałszywych lub nieprawidłowych. W niniejszej sprawie 32 sporne świadectwa [z którymi związane są należności celne na ogólną kwotę w wysokości 3 296 190 371 LIT (lirów włoskich), to jest 1 702 340,25 EUR] zostały uznane za fałszywe, jako że nie zostały wystawione ani potwierdzone przez tureckie urzędy celne. Natomiast 16 pozostałych świadectw (z którymi wiążą się należności celne na ogólną kwotę 1 904 763 758 LIT, to jest 983 728,38 EUR) zostały uznane za nieważne, gdyż pomimo tego że zostały wystawione przez tureckie organy celne, wskazane w nich towary nie miały pochodzenia tureckiego. Ponieważ wszystkie 48 świadectw zostało uznanych za podrobione lub nieważne, objęte nimi towary nie mogły zostać objęte preferencyjnym traktowaniem mającym zastosowanie do przywozu tureckich produktów rolnych. Zatem włoskie organy celne zażądały od wnoszącej odwołanie pokrycia należności celnych w wysokości 5 200 954 129 LIT, to jest 2 686 068,63 EUR.

16. Pismem z dnia 28 marca 2000 r. wnosząca odwołanie na podstawie art. 220 ust. 2 lit. b) oraz art. 236 i 239 WKC zwróciła się do organów celnych w Rawennie z wnioskiem o niedokonywanie retrospektywnego zaksięgowania lub o zwrot pobranych należności celnych. Na poparcie swego wniosku wnosząca odwołanie powołała się na swą dobrą wiarę, błędy właściwych władz, których nie mogła wykryć, oraz uchybienia tych ostatnich.

17. Pismem z dnia 30 listopada 2001 r. Republika Włoska zwróciła się do Komisji z wnioskiem o wydanie decyzji co do zasadności niedokonywania retrospektywnego zaksięgowania żądanych od wnoszącej odwołanie należności celnych na podstawie art. 220 ust. 2 lit. b) WKC lub przyznania zwrotu tych należności na podstawie art. 239 WKC.

18. Pismem z dnia 3 czerwca 2002 r. Komisja wystąpiła do władz włoskich o pewne dodatkowe informacje, które przedstawiły swą odpowiedź w piśmie z dnia 7 czerwca 2002 r.

19. Pismem z dnia 25 lipca 2002 r. Komisja poinformowała wnoszącą odwołanie, że nie zamierza uwzględnić jej wniosku. Przed podjęciem ostatecznej decyzji Komisja wezwała wnoszącą odwołanie do przedstawienia ewentualnych uwag i przejrzenia akt w celu zapoznania się z dokumentami jawnymi. W dniu 6 sierpnia 2002 r. przedstawiciele wnoszącej odwołanie przejrzeli

akta administracyjne w lokalach Komisji. Podpisali oni między innymi oświadczenie potwierdzające, że uzyskali dostęp do dokumentów wskazanych w załączniku do niego.

20. Pismem z dnia 15 sierpnia 2002 r. wnosząca odwołanie przedstawiła swe uwagi Komisji. Potwierdziła w nim w szczególności swe stanowisko, iż właściwe organy celne dopuściły się poprzez swe działania błędów, których nie mogła wykryć, a które uznaje za uchybienia mogące prowadzić do powstania szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 239 WKC.

21. W dniu 18 października 2002 r. Komisja wydała zaskarżoną decyzję, którą doręczono wnoszącej odwołanie w dniu 21 listopada 2002 r. W pierwszej kolejności Komisja stwierdziła, że zaksięgowanie należności celnych przywozowych, których dotyczył wniosek, było zasadne. W drugiej kolejności Komisja stwierdziła jednakże, że zasadny jest zwrot należności celnych przywozowych w części, w której wniosek dotyczy 16 nieważnych świadectw, gdyż wnosząca odwołanie znajdowała się w tym zakresie w szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 239 WKC. W trzeciej kolejności, jeśli chodzi o 32 sporne świadectwa, Komisja stwierdziła natomiast, że wskazane przez wnoszącą odwołanie okoliczności nie mogły prowadzić do powstania szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 239 WKC. W konsekwencji Komisja w art. 2 zaskarżonej decyzji postanowiła, że zwrot związanych z nimi należności celnych przywozowych w wysokości 1 702 340,25 EUR nie jest zasadny.

B — *Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok*

22. W skardze złożonej w sekretariacie Sądu w dniu 29 stycznia 2003 r. wnosząca odwołanie pozwała Komisję i wniosła o stwierdzenie nieważności art. 2 zaskarżonej decyzji. Na poparcie swych żądań wnosząca odwołanie podniosła trzy zarzuty oparte po pierwsze na naruszeniu prawa do obrony, po drugie na naruszeniu art. 239 WKC i po trzecie na naruszeniu art. 220 ust. 2 lit. b) WKC.

23. Komisja wniosła do Sądu o oddalenie skargi i obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

24. Sąd oddalił skargę w całości.

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego

25. Zarzut pierwszy oparty był na tym, że w toku postępowania administracyjnego naruszono prawo do obrony wnoszącej odwołanie. Twierdzi ona zasadniczo, że choć miała dostęp do akt zawierających dokumenty, na których Komisja oparła zaskarżoną decyzję, nie miała jednakże dostępu

do dokumentów o decydującym znaczeniu dla dokonania przez Komisję ogólnej oceny sytuacji.

26. Odpierając ten zarzut, Sąd w pkt 88 zaskarżonego wyroku orzekł, że w tej dziedzinie zasada poszanowania prawa do obrony oznacza jedynie, że zainteresowany może skutecznie przedstawić swoje stanowisko co do dowodów, w tym dokumentów, na których Komisja oparła swą decyzję. Zasada ta nie wymaga zatem, by Komisja z własnej inicjatywy udzielała dostępu do wszelkich dokumentów, które ewentualnie mogą mieć związek ze sprawą przedstawioną jej w ramach wniosku o umorzenie.

27. Sąd orzekł następnie w pkt 92, że okoliczność, iż dokumenty, z którymi wnosząca odwołanie nie mogła się zapoznać w toku postępowania administracyjnego, w zaskarżonej decyzji nie zostały wyraźnie wspomniane, nie oznacza, że zaskarżona decyzja nie mogła zostać oparta na niektórych z tych dokumentów. Jednakże nie można przyjąć podobnego wniosku co do całości obszernej korespondencji, którą powołuje wnosząca odwołanie. Dokumenty te są bowiem, przynajmniej jeśli chodzi o niektóre z nich, dokumentami związanymi jedynie z kontekstem niniejszej sprawy. W odniesieniu do tych „dokumentów związanych z kontekstem" Sąd wskazał, że ewentualny brak udostępnienia dokumentów, na których nie oparto zaskarżonej decyzji, jest bez znaczenia, gdyż dokumenty takie tak czy inaczej nie mogły mieć wpływu na zaskarżoną decyzję. Zatem zarzut pierwszy w zakresie, w jakim dotyczy braku udostępnienia takich dokumentów, został oddalony jako bezprzedmiotowy.

28. W odniesieniu do dokumentów cytowanych przez Komisję w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji Sąd w pkt 98–100 zaskarżonego wyroku stwierdził, że wnosząca odwołanie zapoznała się z aktami w lokalach Komisji i podpisała oświadczenie, w którym wyraźnie potwierdziła, iż uzyskała dostęp do wszelkich dokumentów mających bezpośredni i pośredni związek ze spornymi aktami. Ponadto do oświadczenia tego załączono listę wymieniającą wszystkie dokumenty, do których przedstawiciel wnoszącej odwołanie miał dostęp. Na podstawie tej listy Sąd stwierdził, że wnosząca odwołanie faktycznie miała wgląd w różne dokumenty, z którymi — jak sama utrzymuje — nie mogła się zapoznać.

29. Co się tyczy korespondencji pomiędzy Komisją i UCLAF a władzami tureckimi oraz krajowymi organami celnymi państw członkowskich, Sąd orzekł, że żadne okoliczności nie pozwalają na stwierdzenie, iż Komisja oparła zaskarżoną decyzję na innych dokumentach niż zawarte w aktach, do których skarżąca miała dostęp w dniu 6 sierpnia 2002 r.

2. W przedmiocie zarzutu drugiego

30. Zarzut drugi, który opierał się na naruszeniu art. 239 WKC i również został oddalony przez Sąd, składa się z czterech części. Pierwsza część dotyczy nieprawidłowej kwalifikacji świadectwa przewozowego A.TR.1 D 437214. Druga i trzecia część wskazują kolejno na poważne uchybienia zarzucane

władzom tureckim i Komisji w celu wykazania, że wystąpiła szczególna sytuacja w rozumieniu art. 239 WKC. Wreszcie czwarta część dotyczy braku ewidentnego zaniedbania wnoszącej odwołanie oraz oceny ryzyka handlowego.

31. W odniesieniu do pierwszej części zarzutu drugiego Sąd przypomniał na wstępie, że ustalenie pochodzenia towarów opiera się na podziale kompetencji pomiędzy władzami państwa wywozu i władzami państwa przywozu, przy czym pochodzenie jest ustalane przez władze państwa wywozu, a następnie zbadał korespondencję pomiędzy Komisją oraz władzami włoskimi i tureckimi. W tym zakresie w pkt 122 Sąd stwierdził, że w części zaskarżonej decyzji dotyczącej podrobionych świadectw Komisja oparła się zasadniczo na piśmie władz tureckich z dnia 8 marca 1999 r. skierowanym do służb celnych w Rawennie. Jednakże Sąd stwierdził, że porównanie między treścią pisma z dnia 8 marca 1999 r. a treścią kolejnych pism władz tureckich wskazuje na niejasności co do kwalifikacji świadectwa D 437214 oraz że Komisja przed ustanowieniem zaskarżonej decyzji nie mogła właściwie stwierdzić, że świadectwo D 437214 było podrobione (pkt 124, 128). W świetle treści pisma z dnia 22 sierpnia 2003 r., a więc sporządzonego po wydaniu spornej decyzji, w którym władze tureckie potwierdziły ustalenia zawarte w swoim piśmie z dnia 8 marca 1999 r., ustalenie to jednak nie wystarcza do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji. Wnosząca odwołanie nie ma bowiem żadnego prawnego interesu w stwierdzeniu nieważności decyzji z powodu uchybień proceduralnych, w sytuacji gdy stwierdzenie nieważności mogło jedynie prowadzić do wydania nowej decyzji, identycznej co od istoty z decyzją, której nieważność zostaje stwierdzona (pkt 133).

32. Następnie Sąd zbadał drugą część zarzutu drugiego obejmującą różnego rodzaju twierdzenia co do uchybień władz tureckich, oparte zasadniczo na tezie, w świetle której władze tureckie rzeczywiście wystawiły i potwierdziły sporne świadectwa.

33. W tym kontekście Sąd w pierwszej kolejności wskazał w pkt 150–152 zaskarżonego wyroku, że po pierwsze ustalenie okoliczności, czy dokumenty wydane przez władze tureckie były oryginalne, czy podrobione, należy wyłącznie do tych władz, a po drugie władze te stwierdziły, że sporne świadectwa zostały podrobione. Następnie oddalił argumenty wnoszącej odwołanie, że odciski pieczęci i podpisy na spornych świadectwach przewozowych świadczą o tym, że najprawdopodobniej zostały one wystawione i potwierdzone przez władze tureckie. Poza tym ani układ stowarzyszeniowy, ani postanowienia wykonawcze do niego nie zawierają wyraźnego przepisu przewidującego prowadzenie rejestrów świadectw wystawianych przez władze tureckie (pkt 161). Następnie Sąd wskazał, że samo przedstawienie dokumentów, które okazały się fałszywe, nie pozwala na stwierdzenie, że miała miejsce jakakolwiek zmowa pomiędzy eksporterami a organami celnymi, które je wystawiają (pkt 167, 168). Wreszcie Sąd orzekł,

że władze tureckie nie naruszyły swoich obowiązków w zakresie pomocy administracyjnej, a argumentacja wnoszącej odwołanie nie jest poparta jakimkolwiek dowodem (pkt 216–218).

34. Wreszcie Sąd zbadał trzecią część zarzutu drugiego, która dotyczy szeregu uchybień zarzucanych Komisji Europejskiej.

35. W tym zakresie Sąd przypomniał na wstępie kontrole przeprowadzone w Turcji przez UCLAF i orzekł, iż nie zostało wykazane, by Komisja napotkała w ramach uzgodnionej z Republiką Turcji pomocy administracyjnej trudności, które uzasadniałyby zwołanie Rady Stowarzyszenia lub Wspólnego Komitetu Unii Celnej (pkt 238–240). Sąd uznał następnie, że ani układ stowarzyszeniowy, ani decyzje Rady Stowarzyszenia, ani mające zastosowanie uregulowania wspólnotowe nie przewidują żadnego obowiązku przesyłania wzorów pieczęci i podpisów między umawiającymi się stronami (pkt 249–257), ostrzeżenia importerów, w sytuacji gdy powstały wątpliwości co do ważności operacji celnych dokonanych przez tych ostatnich w ramach systemu preferencji (pkt 270) lub zastosowania przez UCLAF określonych metod prowadzenia kontroli (pkt 284).

36. Czwartą część zarzutu drugiego, która wskazuje na brak ewidentnego zaniedbania wnoszącej odwołanie, Sąd oddalił jako bezprzedmiotową po stwierdzeniu, że Komisja nie rozstrzygała w części zaskarżonej decyzji dotyczącej podrobionych świadectw kwestii staranności lub zaniedbania wnoszącej odwołanie (pkt 295, 296).

3. W przedmiocie zarzutu trzeciego

37. Sąd oddalił następnie zarzut trzeci dotyczący naruszenia art. 220 ust. 2 lit. b) WKC, gdyż wnosząca odwołanie nie wykazała, że działanie właściwych władz przyczyniło się do sporządzenia lub przyjęcia spornych świadectw, które okazały się fałszywe (pkt 303–307).

4. W przedmiocie wnioskowanych środków organizacji postępowania i środków dowodowych

38. Sąd oddalił wreszcie wnioski dowodowe i przedstawione przez wnoszącą odwołanie środki dowodowe jako bezprzedmiotowe lub jako nieistotne i zbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (pkt 314–333).

C — *Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron*

39. Wnosząca odwołanie pismem z dnia 13 kwietnia 2007 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 16 kwietnia 2007 r., wniosła niniejsze odwołanie.

40. Wnosząca odwołanie wnosi o:

— uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie T-23/03;

— uwzględnienie wniosków przedstawionych w pierwszej instancji lub ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi Pierwszej Instancji, aby orzekł co do istoty sporu;

— uwzględnienie wniosków w sprawie środków organizacji postępowania sformułowanych przez wnoszącą odwołanie w pismach z dni 28 stycznia 2003 r., 4 sierpnia 2003 r. i 11 sierpnia 2003 r.;

— obciążenie pozwanej w pierwszej instancji kosztami tego postępowania.

41. Pismem z dnia 22 czerwca 2007 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 25 czerwca 2007 r., Komisja złożyła odpowiedź na odwołanie, w której wnosi o:

— oddalenie odwołania w całości;

— uwzględnienie wszystkich żądań Komisji przedstawionych w pierwszej instancji oraz

— obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania łącznie z kosztami postępowania w pierwszej instancji.

42. Postanowieniem z dnia 30 lipca 2007 r. prezes Trybunału orzekł, że nie ma potrzeby składania repliki.

43. Po przeprowadzeniu procedury pisemnej w dniu 10 stycznia 2008 r. odbyła się rozprawa, na której strony przedstawiły uwagi ustne.

D — *Zarzuty odwołania i argumenty stron*

44. Na wstępie Komisja podkreśla, że odwołanie opiera się na założeniu, iż sporne świadectwa nie zostały podrobione. W zaskarżonym wyroku Sąd orzekł, że 32 sporne świadectwa A.TR.1 zostały podrobione i nie zostały wystawione przez tureckie organy celne. Odwołanie prowadziłoby do podważenia dokonanej przez Sąd oceny okoliczności faktycznych, a zatem byłoby niedopuszczalne. Ponadto Komisja podnosi przeciwko poszczególnym zarzutom wnoszącej odwołanie szereg zarzutów dotyczących niedopuszczalności odwołania.

45. Wnosząca odwołanie podnosi dziewięć zarzutów na poparcie swojego odwołania.

46. W ramach zarzutu pierwszego wnosząca odwołanie utrzymuje, że Sąd Pierwszej Instancji dopuścił się naruszenia prawa poprzez uznanie, iż do wyłącznej właściwości władz tureckich należała weryfikacja autentyczności lub prawidłowości świadectw przewozowych A.TR.1. W tym zakresie wnosząca odwołanie utrzymuje, że w przypadku istnienia wystarczających obiektywnych przesłanek, iż właściwe organy celne państwa trzeciego dopuściły się omawianych nieprawidłowości, lub istnienia konkretnego podejrzenia takiego działania organom celnym przestaje przysługiwać wyłączna właściwość.

47. Mając na uwadze stwierdzenie przez Sąd Pierwszej Instancji, że nie został wykazany udział tureckich organów w podrabianiu omawianych świadectw, Komisja twierdzi, iż nie ma powodu, by wątpić w podział kompetencji pomiędzy tureckimi i wspólnotowymi organami celnymi.

48. W ramach zarzutu drugiego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd Pierwszej Instancji niesłusznie uznał, iż prawo dostępu do dokumentów dotyczy jedynie tych dokumentów, na podstawie których Komisja wydała zaskarżoną decyzję. Prawo dostępu do dokumentów musi obejmować także dokumenty poufne. Komisja powinna przynajmniej zaznaczyć istnienie dokumentów poufnych i załączyć ich jawne streszczenie.

49. Komisja odpowiada, że argument wnoszącej odwołanie nie znajduje podstaw w ustawodawstwie wspólnotowym.

50. W ramach zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd Pierwszej Instancji obarczył ją całkowitym ciężarem dowodu co do okoliczności faktycznych uzasadniających „szczególną sytuację" w rozumieniu art. 239 WKC oraz art. 905 rozporządzenia wykonawczego do WKC w zakresie okoliczności faktycznych mających miejsce w państwach trzecich (w niniejszej sprawie w Turcji) lub wchodzących w zakres działań lub wpływu Komisji. Poprzez takie rozłożenie ciężaru dowodu wymaga się od strony skarżącej czegoś niemożliwego i niewspółmiernego.

Swój obowiązek dowodowy wypełniła ona poprzez przedstawienie obiektywnych przesłanek, które uzasadniały poważne wątpliwości i pewne prawdopodobieństwo omawianych nieprawidłowości.

51. Komisja twierdzi, że nie chodzi tu o rozłożenie ciężaru dowodu. Przeciwnie, zagadnienie rozłożenia ciężaru dowodu pojawia się dopiero wówczas, gdy sporne stwierdzenie co do faktów jest przynajmniej w założeniu do udowodnienia. Natomiast odwrócenie ciężaru dowodu sprowadzałoby się do tego, że rodziłoby a priori „podejrzenie co do zasady" skierowane zarówno przeciwko Komisji, jak i wspólnotowym organom celnym oraz organom celnym państw trzecich, i na Komisji spoczywałby wówczas — niejednokrotnie niemożliwy do wykonania — obowiązek przeprowadzenia przeciwdowodu. Ponadto Komisja stwierdza, że chodzi tu o same domniemania wnoszącej odwołanie, a nie o obiektywne przesłanki.

52. W ramach zarzutu czwartego wnosząca odwołanie twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji poprzez oddalenie jej wniosków dowodowych i wnioskowanych przez nią środków dowodowych naruszył art. 68 § 1 regulaminu Sądu, tym bardziej że Sąd zastosował wobec niej bardzo surowe wymagania co do ciężaru dowodu. Ponadto mając na względzie okoliczność, że jej wniosek z jednej strony dotyczył wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach, a z drugiej odnosił się jedynie przykładowo do określonych dokumentów, jak na przykład do raportu OLAF z dnia 9 grudnia 1998 r., Sąd niesłusznie przyjął, że jej wniosek o przedstawienie dokumentów z akt administracyjnych jest bezprzedmiotowy (pkt 313).

53. Komisja twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji słusznie oddalił wnioskowane środki oraz wnioski dowodowe wnoszącej odwołanie jako nieprzydatne i nieistotne, gdyż akta zawierały już odpowiednie i spójne dowody.

54. Zarzut piąty odnosi się do błędów, które Sąd Pierwszej Instancji miał popełnić, dokonując prawnej kwalifikacji dokumentów/okoliczności dotyczących uchybień zarzucanych władzom tureckim i Komisji.

55. W odniesieniu do uchybień zarzucanych władzom tureckim wnosząca odwołanie twierdzi po pierwsze, że Sąd Pierwszej Instancji dokonał błędnej interpretacji i kwalifikacji spornych świadectw. Po drugie kwestionuje ona dokonaną przez Sąd interpretację podrobienia świadectwa A.TR.1 D 437214. Po trzecie, dokonując porównania pieczęci na świadectwach, które zostały uznane za nieprawidłowe, ze świadectwami uznanymi za podrobione, nie można stwierdzić między nimi różnic, co przemawia za tym, że sporne świadectwa zostały błędnie zakwalifikowane jako podrobione. Po czwarte, wnosząca odwołanie twierdzi, że Sąd popełnił błąd co do prawa, nie uznając, że Turcja jest prawnie zobowiązana do zarejestrowania wystawionych świadectw na podstawie różnych przepisów decyzji nr 1/95 i 1/96. Ponadto kwestionuje ona ustalenia Sądu, że w interesie fałszerzy było wykorzystanie dla celów podrobionych świadectw numeru wpisu do rejestru odpowiadającego prawidłowemu świadectwu. Opiera się ona przy tym na założeniu, że podwójny import

zarejestrowany pod tym samym numerem natychmiast zostałby wykryty, tym bardziej że portem przywozu była Rawenna, i w żadnym przypadku nie stwierdzono podwójnie zarejestrowanego numeru. Po piąte wnosząca odwołanie stwierdza współdziałanie władz tureckich w wystawianiu spornych świadectw, ponieważ mogłyby one przy ich odprawie wywozowej zapobiec wykorzystaniu świadectw podrobionych, kontrolując przedstawione świadectwa i towary. Po szóste wnosząca odwołanie kwestionuje ocenę prawną Sądu odnośnie do rzekomego uchybienia władz tureckich w ramach pomocy administracyjnej, a w szczególności stwierdzenie, że władze te sobie nie przeczyły. Wreszcie przedstawia ona różne okoliczności, które dowodzą jej zdaniem współdziałania władz tureckich w wystawianiu spornych świadectw.

56. Na wstępie Komisja utrzymuje, że wnosząca odwołanie błędnie ocenia charakter twierdzeń Sądu w odniesieniu do zarzutu piątego. Nie dotyczy on kwestii prawnych, lecz zawiera ustalenia faktyczne, które nie mogą być przedmiotem postępowania odwoławczego. Ponadto wnosząca odwołanie niesłusznie w ramach zarzutu piątego na nowo przedstawiła swoje twierdzenia z pierwszej instancji. Nie jest ona w stanie wykazać, czy Sąd popełnił w tym zakresie błąd co do prawa. Twierdzenia jej nie są niczym poparte i nie posiadają żadnej wartości dowodowej. Prowadzenia rejestrów nie przewidywał ani układ stowarzyszeniowy, ani inne przepisy znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie.

57. W odniesieniu do rzekomych uchybień Komisji wnosząca odwołanie twierdzi, że istnieją wystarczające obiektywne przesłanki ku temu, że właściwe władze tureckie dokonywały systematycznych i umyślnych naruszeń, które uzasadniałyby wzmocnioną kontrolę systemu preferencji przez Komisję. Wnosząca odwołanie, opierając się na art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC i art. 4 decyzji nr 1/96, twierdzi, że również w całym spornym okresie (1995–1997) na Republice Turcji i na Komisji ciążył obowiązek przesyłania właściwym organom celnym wzorów pieczęci urzędniczych używanych przez tureckie organy celne lub obowiązek żądania ich przedstawienia. Sąd popełnił również błąd co do prawa, nie stwierdzając, że najpóźniej na koniec 1994 — początek 1995 r. Komisja była zobowiązana do ostrzeżenia importerów koncentratów soku owocowego przed nieprawidłowościami w Turcji podczas wystawiania świadectw przewozowych A.TR.1. Ponadto UCLAF naruszył swoje zobowiązania wynikające z art. 1 i 3 rozporządzenia (WE) nr 1073/99 do właściwego prowadzenia kontroli w Turcji, gdyż nie zastosował określonych metod prowadzenia kontroli.

58. Komisja twierdzi, że wnosząca odwołanie ponownie ogranicza się do podniesienia zarzutów dotyczących dokonanej przez Sąd oceny i ustaleń okoliczności faktycznych. Zgodnie z zasadami prawnymi znajdującymi zastosowanie w niniejszej sprawie ani Turcja, ani Komisja nie miały obowiązku przesyłania wzorów pieczęci lub podpisów. W odniesieniu do obowiązku ostrzeżenia importerów,

który — zdaniem wnoszącej odwołanie — na niej spoczywał, Komisja przypomina, że sporne przywozy w niniejszej sprawie dotyczą okresu pomiędzy kwietniem 1995 r. a listopadem 1997 r., podczas gdy wątpliwości co do autentyczności i prawidłowości treści tureckich świadectw A.TR.1 powstały dopiero później, a mianowicie począwszy od 1998 r.

59. Wnosząca odwołanie podnosi w ramach zarzutu szóstego, że Sąd Pierwszej Instancji nie uznał za błąd Komisji faktu, iż nie zwróciła się ona do Komitetu Celnego/Rady Stowarzyszenia. Wnosząca odwołanie powołuje się w tym zakresie na wyrok w sprawie zwanej „Telewizory tureckie" [3].

60. Komisja podnosi, iż w świetle konsekwentnego i poprawnego zamiaru podjęcia współpracy przez władze tureckie nie miała ona powodu, by zwracać się do Komitetu Celnego lub Rady Stowarzyszenia.

61. W ramach zarzutu siódmego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd Pierwszej Instancji nie uznał jej uzasadnionego interesu w stwierdzeniu nieważności spornej decyzji w odniesieniu do świadectwa przewozowego A.TR.1 D 437214, gdyż w świetle trzyletniego terminu wynikającego z art. 218 ust. 3 WKC w odniesieniu do wyroku Sądu dotyczącego zarzucanego „podrobienia" świadectwa D 437214 nie było dopuszczalne ponowne pobranie w drodze nowej decyzji cła już raz zwróconego/umorzonego.

62. Zdaniem Komisji, należy podważyć prawidłowość przedstawionej przez wnoszącą odwołanie wykładni art. 905 i nast. rozporządzenia wykonawczego do WKC oraz art. 218 ust. 3 WKC, ponieważ sporna w niniejszej sprawie decyzja musiała zostać wydana w określonych terminach i nie została uchylona przez Sąd.

63. W ramach zarzutu ósmego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd Pierwszej Instancji błędnie nie uznał, że przyjmując nawet, iż sporne świadectwa były fałszywe, w świetle rażących naruszeń, których dopuściły się władze tureckie oraz Komisja, biorąc pod uwagę stosunki między podmiotami gospodarczymi i organami administracji, niesłusznym byłoby dopuszczenie do poniesienia przez wnoszącą odwołanie szkody wynikającej ze spornej decyzji.

64. Komisja przypomina, że nie rozstrzygała w zaskarżonej decyzji kwestii staranności lub zaniedbania wnoszącej odwołanie, a zatem argumenty dotyczące tego zagadnienia się bezprzedmiotowe.

65. W ramach zarzutu dziewiątego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd Pierwszej Instancji uznał, iż władze tureckie nie brały czynnego udziału w wydawaniu oraz korzystaniu z stanowiących przedmiot niniejszej sprawy 32 świadectw A.TR.1 w rozumieniu art. 220 ust. 2 lit. b) WKC.

3 — Wyrok Sądu z dnia 10 maja 2001 r. w sprawach połączonych T-186/97, T-187/97, od T-190/97 do T-192/97, T-210/97, T-211/97, od T-216/97 do T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 i T-147/99 Kaufring i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1337.

66. W tym zakresie Komisja zauważa, że w niniejszym przypadku chodzi o podrobione świadectwa, które nie zostały wydane przez władze tureckie, a zatem nie wystąpił „czynny błąd" władz tureckich w rozumieniu art. 220 ust. 2 lit. b) WKC.

IV — Ocena prawna

A — *Uwagi wstępne*

1. Uwagi materialnoprawne

67. W dniu 22 października 1992 r. weszło w życie rozporządzenie (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny, które zgodnie z art. 253 stosuje się od dnia 1 stycznia 1994 r. Przepisy prawa celnego, które były zawarte w licznych rozporządzeniach i dyrektywach wspólnotowych, zostały w oparciu o unię celną zebrane w jednym kodeksie. Przepisy prawa celnego składają się z tego kodeksu oraz z przepisów wydanych w celu stosowania go we Wspólnocie i w państwach członkowskich Wspólnoty. Opierając się na koncepcji wspólnego rynku, zawarte w kodeksie celnym postanowienia ogólne oraz tryb postępowania powinny zapewniać jednakowe stosowanie wszystkich środków taryfowych oraz innych środków z zakresu polityki rolnej i handlowej, które zostały wprowadzone przez Wspólnotę w zakresie przepływu towarów pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi. Kodyfikacja wspólnotowego prawa celnego nie ogranicza się do techniki prawodawczej polegającej na odtworzeniu obowiązującego prawa celnego. Jednocześnie wprowadzone zostały również zmiany prowadzące do zwiększenia spójności, uproszczenia oraz uzupełnienia istniejących luk w prawie celnym w celu przyjęcia kompletnej wspólnotowej regulacji w tej dziedzinie. Kodeks celny przewiduje zatem między innymi nowe przepisy dotyczące pokrycia retrospektywnego, zwrotu i umorzenia należności celnych przywozowych i wywozowych, które częściowo zachowują dotychczasowe regulacje, a częściowo wprowadzają zmiany [4].

68. Do starszych aktów wspólnotowych, które utraciły moc wskutek wprowadzenia kodeksu celnego, należy zgodnie z art. 251 WKC rozporządzenie (EWG) nr 1697/79 [5], którego art. 13 zastąpiony został przez obecny art. 239 WKC [6] i był wielokrotnie poddawany wykładni Trybunału. Artykuł 239 WKC, podobnie jak wcześniejsza regulacja, ustanawia generalną klau-

4 — Zobacz M. Dollen, Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex, w: *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, Heft 24/1993, s. 754, 755; C. Berr, H. Trémeau, *Le droit douanier*, 4 éd., Paris 1997, s. 219.

5 — Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1697/79 z dnia 24 lipca 1979 r. w sprawie odzyskiwania po dokonaniu odprawy celnej należności celnych przywozowych lub wywozowych, które nie były wymagane od osoby zobowiązanej do zapłaty za towary zgłoszone do procedury celnej przewidującej obowiązek uiszczenia takich należności.

6 — Zobacz P. Müller-Eiselt, Nacherhebung — Erlass — Erstattung — Gedanken zum Vertrauensschutz in die Zollerhebung, w: *Vertrauensschutz in der Europäischen Union*, Köln 1998, s. 106.

zulę słuszności [7], w ramach której w celu wprowadzenia ochrony uzasadnionych oczekiwań umorzenie lub zwrot wymaganych przywozowych lub wywozowych należności celnych może nastąpić w sytuacjach innych niż te, które najczęściej występują w praktyce i są wyraźnie uregulowane, jeśli nie występuje ani oszustwo, ani zaniedbanie stron. W przypadku rozstrzygnięcia, czy występuje sytuacja szczególna w rozumieniu niniejszego przepisu, Komisja w ramach szerokiego zakresu uznania, jakim w tym względzie dysponuje, powinna ocenić całość sprawy i wyważyć z jednej strony interes Wspólnoty polegający na zapewnieniu przestrzegania przepisów prawa celnego, a z drugiej strony interes działającego w dobrej wierze podmiotu gospodarczego polegający na uniknięciu poniesienia szkody przekraczającej normalne ryzyko handlowe.

69. Klauzula generalna zawarta w art. 239 WKC znajduje zastosowanie w szczególności wówczas, gdy z uwagi na stosunek pomiędzy podmiotem gospodarczym a administracją niesprawiedliwe byłoby poniesienie przez podmiot gospodarczy szkody, której w zwykłym toku zdarzeń by nie poniósł [8].

Zasadniczo w orzecznictwie Trybunału wymagane jest, by dany podmiot gospodarczy w porównaniu z innymi podmiotami gospodarczymi wykonującymi taką samą działalność znajdował się w „nadzwyczajnej sytuacji" [9]. Zarówno Trybunał w swoim orzecznictwie, jak i ustawodawca wspólnotowy w rozporządzeniu do WKC precyzują, kiedy występują takie „sytuacje szczególne" w rozumieniu art. 239 WKC [10].

70. Jednak na mocy art. 904 rozporządzenia wykonawczego do WKC prawo wspólnotowe wyraźnie nie uznaje za taką sytuację

7 — Wyroki: z dnia 12 marca 1987 r. w sprawach połączonych 244/85 i 245/85 Cerealmangimi i Italgrani przeciwko Komisji, Rec. s. 1303, pkt 10 i z dnia 18 stycznia 1996 r. w sprawie C-446/93 SEIM, Rec. s. I-73, pkt 41. J. Sack, *Zollrecht, Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, Bd. 1, C. II, pkt 82, s. 27, przytacza jedynie art. 905 rozporządzenia wykonawczego do WKC jako niezwykle ważne w praktyce ogólne uregulowanie słusznościowe, oczywiste z tego względu, gdyż sama ta regulacja zawiera przesłankę „sytuacji szczególnej". Inni autorzy, jak np. ww. w przypisie 6 P. Müller-Eiselt, op.cit. s. 106, przytaczają art. 239 WKC jako przepis wyłącznie lub w przeważającej części regulujący tę sytuację. Bardziej prawidłowo byłoby jako podstawę zwrotu lub umorzenia należności przywozowych ze względu na wystąpienie szczególnych okoliczności przyjąć art. 239 ust. 1 tiret drugie WKC w zw. z art. 905 rozporządzenia wykonawczego do WKC.

8 — Wyrok z dnia 26 marca 1987 r. w sprawie 58/86 Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, Rec. s. 1525, pkt 22.

9 — Wyroki Trybunału: z dnia 25 lutego 1999 r. w sprawie C-86/97 Trans-Ex-Import, Rec. s. I-1041, pkt 21 i z dnia 7 września 1999 r. w sprawie C-61/98 De Haan Beheer, Rec. s. I-5003, pkt 52; ww. w przypisie 3 wyrok Sądu w sprawie Kaufring i in., pkt 218.

10 — Zdaniem W. Huchatz, *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts*, red. P. Witte, H.M. Wolffgang, Hamm 2007, s. 414, wykładnia tego niedookreślonego pojęcia została wyznaczona przez Trybunał i Komisję. Artykuł 239 WKC dąży do zrealizowania dwóch celów. Po pierwsze rozszerza on przypadki zawarte w art. 236–238 o ustalony w rozporządzeniu wykonawczym do WKC wykaz przypadków (art. 900 rozporządzenia wykonawczego do WKC), w których również możliwy jest zwrot lub umorzenie. Wpisanie tego wykazu do rozporządzenia wykonawczego do WKC umożliwiło Komisji, w ramach powierzonych jej kompetencji prawodawczych na mocy art. 202 tiret trzecie WE, wprowadzenie do tej grupy kolejnych przypadków, np. na podstawie propozycji krajowych organów celnych lub na podstawie orzecznictwa Trybunału. Po drugie administracja krajowa jest upoważniona do zapewnienia zwrotu lub umorzenia w „szczególnych" przypadkach, poza przypadkami wymienionymi w art. 236–238 i w art. 900 rozporządzenia wykonawczego do WKC, gdy istnieją okoliczności, które nie są spowodowane świadomym działaniem [oszustwem] ani ewidentnym [oczywistym] zaniedbaniem osoby zainteresowanej (art. 899 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego do WKC). Przypadki zwrotu wymienione w WKC oraz w rozporządzeniu wykonawczym do WKC nie są jednak wyliczeniem wyczerpującym, gdyż istnieją ponadto stany faktyczne zasługujące na zwrot. W ten sposób mogą znaleźć zastosowanie względy słusznościowe i może zostać osiągnięta sprawiedliwość w danym przypadku. Również w tym przypadku szczególną rolę odgrywa kazuistyka sądów wspólnotowych. W. Huchatz, *Zollkodex*, red. P. Witte, 4 Auflage, München 2006, art. 239 pkt 30, wskazuje, iż w celu uzupełnienia pojęcia „sytuacji szczególnych" w rozumieniu art. 239 ust. 1 tiret drugie WKC i art. 905 rozporządzenia wykonawczego do WKC można odwoływać się do orzecznictwa — głównie Trybunału (również w odniesieniu do poprzednio obowiązującego stanu prawnego).

szczególną przedstawienia w dobrej wierze dokumentów lub dokumentów preferencji, które okazały się później fałszywe lub podrobione. Poprzez przyjęcie tej przesłanki wyłączającej ustawodawca wspólnotowy wprowadził do prawa celnego Wspólnoty dotychczasową kazuistykę Trybunału [11].

71. W odniesieniu do tego, że po pierwsze wnosząca odwołanie zaskarżyła w pierwszej instancji decyzję Komisji w ramach skargi o stwierdzenie nieważności na mocy art. 230 WE, uznając przede wszystkim, że w jej przypadku wystąpiła sytuacja szczególna w rozumieniu art. 239 ust. 1 tiret drugie WKC w związku z art. 905 rozporządzenia wykonawczego do WKC, a po drugie wydaje się, że jej żądaniu umorzenia należności celnych przywozowych sprzeciwia się — przynajmniej na pierwszy rzut oka — art. 904 rozporządzenia wykonawczego do WKC, należy przyjąć, że właśnie te powołane przepisy stanowią ramy materialnoprawne dla rozstrzygnięcia przez Trybunał o dopuszczalności i zasadności niniejszego odwołania.

11 — Zobacz istotny wyrok z dnia 13 listopada 1984 r. w sprawach połączonych 98/83 i 230/83 Van Gend & Loos przeciwko Komisji, Rec. s. 3763, pkt 15–17, w którym otrzymanie nieważnych świadectw pochodzenia nie zostało uznane za sytuację szczególną z tym uzasadnieniem, że taka okoliczność może zostać zaliczona do ryzyka zawodowego ponoszonego przez agencję celną z samej istoty pełnionych obowiązków. Zobacz w tym zakresie wyroki: z dnia 11 grudnia 1980 r. w sprawie 827/79 Acampora, Rec. s. 3731, pkt 8; z dnia 27 czerwca 1991 r. w sprawie C-348/89 Mecanarte, Rec. s. I-3277, pkt 24 i z dnia 17 lipca 1997 r. w sprawie C-97/95 Pascoal i Filhos, Rec. s. I-4209, pkt 57–60.

2. Uwagi proceduralne

72. Z proceduralnego punktu widzenia ze względu na rozległe i szczegółowe wywody wnoszącej odwołanie dotyczące dokładnego przebiegu zdarzeń, które stały się powodem niniejszego sporu, uważam za konieczne przypomnieć, że odwołanie do Trybunału zgodnie z art. 225 ust. 1 akapit drugi WE ograniczone jest do kwestii prawnych. Artykuł 58 Statutu Trybunału Sprawiedliwości precyzuje, że w odwołaniu może zostać podważony jedynie brak właściwości Sądu, naruszenie procedury oraz naruszenie prawa wspólnotowego.

73. W przypadku dokonywania oceny, czy zarzut w ramach odwołania został podniesiony w sposób dopuszczalny, należy mieć na uwadze, że celem postępowania odwoławczego jest kontrola stosowania prawa przez sąd i w żadnym wypadku nie jest nim powtarzanie procesu pierwszoinstancyjnego. Zwyczajne powtórzenie zarzutów podniesionych w pierwszej instancji nie jest w odwołaniu dopuszczalnym zarzutem. Odwołanie musi natomiast określać zarówno podważane części zaskarżonego wyroku, jak i argumenty, na których opiera się żądanie jego uchylenia [12].

12 — H.W. Rengeling, A. Middeke, M. Gellermann, *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Unio*n, München 2003, § 28, pkt 22, 24, s. 500, 501. Wyroki: z dnia 6 marca 2003 r. w sprawie C-41/00 P Interporc przeciwko Komisji, Rec. s. I-2125, pkt 15 i z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-496/99 P Komisja przeciwko CAS Succhi di Frutta, Rec. s. I-3801, pkt 48.

B — *Ocena zarzutów odwołania*

1. Zarzut pierwszy: Naruszenie zasady podziału zadań pomiędzy państwem wywozu i państwem przywozu

a) W przedmiocie podziału zadań pomiędzy państwem wywozu i państwem przywozu

74. W odniesieniu do podniesionego naruszenia zasady podziału zadań pomiędzy właściwymi władzami państw wywozu i przywozu przy dokonywaniu oceny autentyczności lub prawidłowości świadectw przewozowych należy stwierdzić, że wnioski końcowe zawarte w pkt 120, 121, 150, 323, 324 zaskarżonego wyroku, które wnosząca odwołanie powołuje w odwołaniu, Sąd Pierwszej Instancji wysnuł, uwzględniając postanowienia układu stowarzyszeniowego pomiędzy EWG a Republiką Turcji oraz na podstawie utrwalonego orzecznictwa Trybunału.

75. Artykuł 15 decyzji nr 1/96 stanowi, że weryfikacja autentyczności i prawidłowości świadectw jest przeprowadzana w ramach wzajemnej pomocy, o której mowa w art. 29 i załączniku 7 decyzji nr 1/95. Pomoc zgodnie z art. 3 i 4 tego załącznika polega na tym, że pomiędzy władzami umawiających się stron — na wniosek lub z urzędu — wymieniane są informacje dotyczące stwierdzonych lub zamierzonych działań, naruszających lub mogących naruszyć prawo celne. W celu skutecznego funkcjonowania takiego systemu współpracy administracyjnej konieczny jest podział kompetencji pomiędzy zaangażowanymi organami, który został wyraźnie uznany przez Trybunał.

76. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ustalenie pochodzenia towarów opiera się właściwie na podziale kompetencji pomiędzy władzami państwa wywozu i władzami państwa przywozu w tym znaczeniu, że pochodzenie jest ustalane przez władze państwa wywozu, a prawidłowość funkcjonowania tego systemu jest zapewniona dzięki współpracy zainteresowanych administracji. System ten jest uzasadniony tym, że władze państwa wywozu są w najlepszej sytuacji, by dokonać bezpośredniej weryfikacji okoliczności, od których uzależnione jest pochodzenie [13]. Zaletą tego systemu jest również osiąganie pewnych i jednakowych wyników

13 — Wyrok Trybunału z dnia 12 lipca 1984 r. w sprawie 218/83 Les Rapides Savoyards i in., Rec. s. 3105, pkt 26, dotyczący umowy pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Konfederacją Szwajcarską podpisanej w dniu 22 lipca 1972 r.; wyrok z dnia 7 grudnia 1993 r. w sprawie C-12/92 Huygen i in., Rec. s. I-6381, pkt 24, 25, dotyczący umowy pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Republiką Austrii podpisanej w dniu 22 lipca 1972 r.; wyrok z dnia 5 lipca 1994 r. w sprawie C-432/92 Anastasiou i in., Rec. s. I-3087, pkt 38, dotyczący umowy z 19 grudnia 1972 r. ustanawiającej stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Republiką Cypryjską. Zobacz także wyrok z dnia 14 maja 1996 r. w sprawach połączonych C-153/94 i C-204/94 Faroe Seafood i in., Rec. s. I-2465, pkt 19.

badania pochodzenia towarów, a także uniknięcie zakłóceń w handlu i konkurencji.

77. Mechanizm ten może zatem funkcjonować wyłącznie, jeżeli administracja celna kraju przywozu uznaje ocenę dokonaną zgodnie z przepisami prawa przez władze kraju wywozu [14]. Jak stwierdził Trybunał w wyroku w sprawie Les Rapides Savoyards i in. [15], w ramach międzynarodowych umów o wolnym handlu ustanawiających wzajemne zobowiązania pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi uznanie przez organy celne państw członkowskich decyzji wydanych zgodnie z prawem przez organy tego państwa trzeciego jest konieczne, aby Wspólnota mogła ze swojej strony żądać od organów celnych wspomnianego państwa uznania decyzji wydanych przez organy państw członkowskich w przedmiocie pochodzenia produktów wywożonych ze Wspólnoty do tego kraju.

78. Organy celne państwa przywozu nie są wprawdzie poprzez przedłożenie dowodu objęcia systemem preferencji prawnie zobowiązane do zagwarantowania importerowi wnioskowanego preferencyjnego traktowania. Jeżeli jednak dowód objęcia systemem preferencji został wystawiony w sposób prawidłowy, stwarza domniemanie materialnej prawidłowości. Z przedłożeniem dowodu objęcia systemem preferencji wiąże się zatem przynajmniej moc wiążąca w sferze faktycznej, to znaczy w odniesieniu do ustalenia okoliczności faktycznych przez organy celne kraju wywozu [16].

79. Wynika z tego, że zgodnie z postanowieniami układu stowarzyszeniowego organy celne kraju przywozu nie mogą odmówić stosowania preferencyjnego traktowania towaru przywiezionego na podstawie świadectwa wydanego zgodnie z prawem przez organy celne kraju wywozu.

80. Nawet jeśli organy celne kraju przywozu mają uzasadnione wątpliwości dotyczące faktycznego pochodzenia tego towaru, wówczas mogą jedynie wnioskować do organów celnych kraju wywozu o dokonanie następczej kontroli tego pochodzenia [17].

81. Z tego systemu współpracy i podziału zadań wynika logicznie, że organy te są również związane wynikami tej następczej weryfikacji, gdy organy celne kraju wywozu są w stanie ustalić pochodzenie przedmiotowych towarów. Jedynie w szczególnym przypadku, gdy organy celne kraju wywozu nie są w stanie przeprowadzić następczej weryfikacji zgodnie z prawem, wówczas — zgodnie z orzecznictwem Trybunału — organy celne kraju przywozu mogą we własnym zakresie dokonać sprawdzenia autentyczności i prawidłowości spornego świadectwa i uwzględnić

14 — Wyroki: ww. w przypisie 13 w sprawie Faroe Seafood i in., pkt 20 i z dnia 9 lutego 2006 r. w sprawach połączonych od C-23/04 do C-25/04 Sfakianakis, Zb.Orz. s. I-1265, pkt 23.

15 — Wymieniony w przypisie 13, pkt 27.

16 — H. J. Prieß, *Zollkodex,* ww. w przypisie 10, art. 27, pkt 41.

17 — Zobacz opinię rzecznika generalnego P. Légera z dnia 20 października 2005 r. w sprawach połączonych Sfakianakis (ww. w przypisie 14 wyrok, pkt 33).

inne dowody pochodzenia przedmiotowych towarów [18].

82. Wbrew stanowisku wnoszącej odwołanie nie można w każdym razie interpretować orzecznictwa tak, jakby istniało prawo kontroli państwa przywozu w tym rozumieniu, że państwo to mogłoby sprawdzać najpierw zgodność z prawem, następnie ogólnie ocenę państwa wywozu oraz je podważać. Trybunał orzekł ponadto w wyroku w sprawie Pascoal i Filhos [19], że organy państwa przywozu mogą stwierdzić, że należności pozostające do zapłaty na mocy przepisów ustawowych nie były pobrane, a zatem mogą zostać pobrane retrospektywnie, wyłącznie na podstawie okoliczności, iż właściwe organy państwa wywozu po przeprowadzeniu weryfikacji następczej oświadczą, iż w przypadku faktycznie wywożonych towarów brak jest obowiązującego świadectwa. Ponadto Trybunał stwierdził, że z omawianej regulacji nie wynika w żadnym razie, jakoby organy państwa przywozu były zobowiązane do zweryfikowania prawidłowości wyniku badania towarów lub ich pochodzenia.

83. Tym samym należy stwierdzić, że zasadniczo organy włoskie i Komisja, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, co trafnie przedstawił Sąd Pierwszej Instancji w pkt 120 i 121 zaskarżonego wyroku, były związane dokonaną przez organy tureckie oceną autentyczności 32 spornych świadectw. Brak jest merytorycznego uzasadnienia do przyjęcia zmian w określonym przez prawo podziale kompetencji pomiędzy tureckimi i wspólnotowymi organami celnymi. Należy natomiast zgodzić się z Komisją w jej ocenie, zgodnie z którą same wspólnotowe organy celne nie byłyby w stanie ocenić, czy przedłożone im świadectwa wywozowe państwa trzeciego są autentyczne, czy podrobione. Ustalenie to może zostać dokonane wyłącznie przez posiadające odpowiednią wiedzę fachową organy celne państwa wywozu, w tym wypadku przez tureckie organy celne.

b) W przedmiocie zagadnienia odmiennej oceny w przypadku niezgodnego z prawem zachowania organów państwa wywozu

84. Jestem zdania, że brak jest konieczności badania kwestii, czy należy dokonać innej oceny w przypadku wystąpienia nieprawidłowości, które ostatecznie były związane ze współudziałem organów celnych państwa trzeciego, ponieważ w każdym razie w niniejszej sprawie na podstawie ustaleń Sądu Pierwszej Instancji niezgodne z prawem zachowanie organów tureckich nie zostało udowodnione. W tym względzie należy dodać, że chodzi tutaj o ustalenia faktyczne, których ocena należy co do zasady do kompetencji Sądu [20], a kontroli Trybunału podlegają

18 — Wyżej wymieniony w przypisie 13 wyrok w sprawie Huygen i in., pkt 27.

19 — Wyżej wymieniony w przypisie 11, pkt 37.

20 — Wyroki: z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P, C-219/00 P Aalborg Portland i in., Rec. s. I-123, pkt 48 i z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-194/99 P Thyssen Stahl przeciwko Komisji, Rec. s. I-10821, pkt 33. Podobnie K. Lenaerts, D. Arts, I. Maselis, *Procedural Law of the European Union*, 2nd ed., London 2006, s. 453, pkt 16-003, wskazują, że Trybunał nie jest właściwy do dokonywania ustaleń faktycznych. Okoliczność, że odwołanie jest ograniczone do kwestii prawnych, oznacza, że Sąd ma w tym zakresie wyłączną kompetencję. Wynika z tego, że wnoszący odwołanie nie może ani podważać ustaleń faktycznych Sądu, ani podnosić nowych okoliczności faktycznych, które nie zostały ustalone przez Sąd w pierwszej instancji.

one jedynie o tyle, o ile z akt sprawy wynika nieprawidłowość ustaleń [21]. Jeżeli dowody uzyskano w prawidłowy sposób, przy poszanowaniu ogólnych zasad prawa i wymogów proceduralnych dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego, wyłącznie do Sądu należy ocena, jaką wagę należy przywiązywać do przedstawionych dowodów [22].

85. W przedmiocie kwalifikacji 32 spornych świadectw przywozowych jako podrobionych Sąd w pkt 122 zaskarżonego wyroku wspomina najpierw pismo władz tureckich z dnia 8 marca 1999 r. skierowane do służb celnych w Rawennie, do którego załączono listę 32 świadectw uznanych przez władze tureckie za podrobione. Następnie Sąd w pkt 125 wskazuje na różnice między ustaleniami wyłaniające się z porównania ustaleń zawartych w tym piśmie z ustaleniami z pisma stałego przedstawicielstwa do UCLAF z dnia 22 kwietnia 1999 r. W tym czasie dla osób zainteresowanych trudności polegały na tym, by z oświadczeń władz tureckich można było bez wątpliwości wywnioskować, czy w przypadku spornych świadectw chodzi o świadectwa podrobione, czy też tylko o świadectwa niewłaściwe. Sąd stwierdził, że użyte sformułowanie „not correct […] and not issued according to the rules" mogło również zostać zinterpretowane jako oznaczające, że omawiane świadectwa nie zostały podrobione. Zgodnie z ustaleniami dokonanymi przez Sąd w pkt 129 zaskarżonego wyroku, za sprawą pisma władz tureckich z dnia 22 sierpnia 2003 r. mogły zostać wyjaśnione wszelkie wątpliwości dotyczące podrobienia świadectw. Należy zatem stwierdzić, że Sąd mógł w świetle przedstawionych mu okoliczności wywnioskować bez naruszenia prawa, że 32 sporne świadectwa przywozowe zostały podrobione.

86. W przedmiocie zarzutu wnoszącej odwołanie dotyczącego domniemanego współdziałania organów tureckich Sąd Pierwszej Instancji w pkt 167 wskazał, że samo przedstawienie dokumentów, które okazały się fałszywe, nie pozwala na stwierdzenie, że miała miejsce jakakolwiek zmowa pomiędzy eksporterami a organami celnymi, które je wystawiają. Sąd wskazał zatem, nie popełniając przy tym błędu co do prawa, na brak dowodów na okoliczność, iż władze tureckie brały udział w podrabianiu.

87. Nie można zgodzić się z argumentami wnoszącej odwołanie, iż wystawienie niewłaściwych świadectw stanowi istotną nieprawidłowość, która uzasadniałaby brak uznania oceny dokonanej przez władze tureckie. W istocie przyjęcie tej argumentacji skutkowałoby podważeniem uznanego przez Trybunał podziału kompetencji podczas przeprowadzania weryfikacji autentyczności lub prawdziwości świadectw pomiędzy państwem wywozu a państwem przywozu. Ponadto nie jest dopuszczalne ogólne zrównanie wystawienia niewłaściwych świadectw przez dane organy celne wskutek błędu z podrobieniem o charakterze karnoprawnym.

88. W konsekwencji zarzut pierwszy należy oddalić.

21 — Wyżej wymieniony w przypisie 20 wyrok w sprawach połączonych Aalborg Portland i in., pkt 48.

22 — Zobacz opinię rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera z dnia 11 lutego 2003 r. w sprawie Aalborg Portland i in. (ww. w przypisie 20 wyrok, pkt 38). Wyroki z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawach połączonych od C-280/99 P do C-282/99 P Moccia Irme i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-4717, pkt 78 oraz z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie C-185/95 P Baustahlgewebe przeciwko Komisji, Rec. s. I-8417, pkt 24.

2. Zarzut drugi: naruszenie prawa dostępu do dokumentów lub prawa do obrony

89. Wnosząca odwołanie podnosi naruszenie jej prawa dostępu do dokumentów. W sytuacji gdy zwraca się ona do Trybunału o weryfikację zakresu jej prawa do obrony w toku postępowania administracyjnego, należy stwierdzić, że jest to zagadnienie prawne dotyczące prawa proceduralnego, a tym samym stanowi dopuszczalny zarzut.

90. Skarżąca podnosi, iż miała dostęp wyłącznie do tych dokumentów, na podstawie których Komisja wydała zaskarżoną decyzję. Nie udzielono jej natomiast dostępu do dokumentów dotyczących kontekstu i dokumentów poufnych, do których Komisja zalicza również raporty UCLAF lub OLAF.

91. Powołując się na swoje orzecznictwo [23], Sąd Pierwszej Instancji w pkt 88 zaskarżonego wyroku wskazał najpierw, że co się tyczy postępowania administracyjnego w zakresie umorzenia należności celnych, zasada poszanowania prawa do obrony oznacza jedynie, że zainteresowany może skutecznie przedstawić swoje stanowisko co do dowodów, w tym dokumentów, na których Komisja zamierza oprzeć swą decyzję, z której wynikają dla niego określone obciążenia. Komisja nie jest wobec tego zobowiązana do udzielenia z urzędu dostępu do wszelkich dokumentów, które ewentualnie mogą mieć związek ze sprawą rozpatrywaną przez nią w ramach wniosku o umorzenie. Jeśli zainteresowany jest zdania, że dokumenty takie są przydatne do wykazania wystąpienia szczególnej sytuacji i/lub braku ewidentnego zaniedbania lub świadomego działania z jego strony, do niego należy wystąpienie o dostęp do tych dokumentów zgodnie z przepisami przyjętymi przez organy wspólnotowe na podstawie art. 255 WE.

92. Ponadto Sąd wskazał w pkt 89, iż na wniosek zainteresowanej strony pozwana jest zobowiązana do udzielenia dostępu do wszelkich jawnych dokumentów administracyjnych dotyczących zaskarżonej decyzji. Zatem w razie braku takiego wniosku nie następuje automatyczny dostęp do dokumentów znajdujących się w posiadaniu Komisji [24].

93. Te twierdzenia Sądu należy zbadać z punktu widzenia różnych nurtów prawa dostępu do dokumentów zarówno w prawie państw członkowskich, jak i w samym prawie wspólnotowym. Po pierwsze, prawo to jest nierozerwalnie związane z tymi wymogami proceduralnymi w ramach postępowania administracyjnego, które zagwarantowane są adresatom decyzji administracyjnych w zastosowaniu zasady państwa prawa. Po drugie, prawo to może być rozumiane jako wyraz powszechnego prawa do informacji, które od wszystkich organów i pozostałych instytucji państwowych wymaga przejrzystej

23 — Wyroki Sądu z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie T-205/99 Hyper przeciwko Komisji, Rec. s. II-3141, pkt 63 i z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie T-329/00 Bonn Fleisch Ex- und Import przeciwko Komisji, Rec. s. II-287, pkt 46.

24 — Wyroki Sądu z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie T-42/96 Eyckeler & Malt przeciwko Komisji, Rec. s. II-401, pkt 81; z dnia 17 września 1998 r. w sprawie T-50/96 Primex Produkte Import-Export i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-3773, pkt 64 i ww. w przypisie 23 w sprawie Bonn Fleisch Ex- und Import przeciwko Komisji, pkt 46.

działalności, podlegającej demokratycznej kontroli [25].

94. Artykuł 255 WE konkretyzuje uregulowaną w art. 1 akapit drugi traktatu UE zasadę otwartości i jednocześnie realizuje zagwarantowaną obywatelom Unii w art. 42 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej wolność informacji [26]. W niniejszym sporze powstała jednak zasadniczo kwestia poszanowania praw jednostki w postępowaniu administracyjnym, w wyniku którego Komisja miała wydać decyzję co do umorzenia przywozowych należności celnych na podstawie art. 239 WKC. Ze względu na szczególną funkcję podstawy prawnej w zakresie wniosku określonego w art. 255 WE wnoszącej odwołanie mogła zatem zostać wskazana ta możliwość jedynie wówczas, gdy nie istniały dla jej ochrony żadne dodatkowe szczególne przepisy. Wnoszącej odwołanie przysługiwało jednak uznane w każdym razie przez orzecznictwo wspólnotowe uprawnienie do przedstawienia swojego stanowiska [27] oraz prawo dostępu do akt przed Komisją w postępowaniu administracyjnym.

95. Trybunał wielokrotnie podkreślał, że prawa do obrony jako prawa podstawowe należą do ogólnych zasad prawa, których dochowanie ma zapewniać Trybunał Sprawiedliwości [28]. Kieruje się on przy tym wspólnymi tradycjami konstytucyjnymi państw członkowskich i wskazówkami, jakie wynikają z traktatów międzynarodowych, w ustanowieniu których państwa członkowskie brały udział lub do których przystąpiły, jak na przykład podpisana w dniu 4 listopada 1950 r. w Rzymie Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) [29].

25 — W swojej opinii z dnia 28 listopada 1995 r. w sprawie C-58/94 Niderlandy przeciwko Radzie, Rec. s. I-2169, pkt 13–15 rzecznik generalny G. Tesauro rozróżnia pomiędzy rolą dostępu do dokumentów publicznych w celu ochrony praw jednostki w ramach postępowania administracyjnego a prawem ogółu obywateli do uzyskania informacji publicznej dotyczącej działalności państwa.

26 — M. Broberg, Access to documents: a general principle of Community law?, w: *European Law Review*, 2002, s. 196, 197, wskazuje na to, że pierwszym realnym krokiem w kierunku zapewnienia prawa dostępu do dokumentów będących w dyspozycji instytucji wspólnotowych było podpisanie w dniu 7 lutego 1992 r. aktu końcowego traktatu z Maastricht. W deklaracji nr 17 tego aktu końcowego państwa członkowskie podkreślały ścisły związek pomiędzy przejrzystością procedur orzeczniczych a demokratycznym charakterem instytucji wspólnotowych. Jako odpowiedź na deklarację nr 17 Rada i Komisja wspólnie wprowadziły zasady postępowania w zakresie publicznego dostępu do dokumentów Rady i Komisji (Dz.U. L 340, s. 41). Jednak pojęcia otwartości i dostępu do dokumentów zostały włączone do prawa wspólnotowego dopiero z chwilą wejścia w życie traktatu z Amsterdamu. Od tego czasu art. 1 akapit drugi UE należy rozumieć w ten sposób, że w Unii decyzje należy podejmować z „możliwie najwyższym poszanowaniem zasady otwartości". Nowo wprowadzony do traktatu art. 255 WE gwarantuje prawo każdego obywatela Unii, a także każdej osoby fizycznej i prawnej mającej swoje miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim do dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji. Prawo to zostało w każdym razie ustanowione w art. 42 proklamowanej w dniu 7 grudnia 2000 r. Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. C 364, s. 1). Wreszcie prawo to zostało dokładniej ukształtowane na poziomie wtórnego prawa wspólnotowego poprzez przepisy rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145, s. 43).

27 — W wyroku z dnia 6 lipca 1993 r. w sprawach połączonych C-121/91, C-122/92 CT Control (Rotterdam) i JCT Benelux przeciwko Komisji, Rec. s. I-3873, pkt 48, Trybunał stwierdził najpierw, że postępowanie w ramach art. 13 rozporządzenia nr 1430/79, które odbywa się przed wydaniem przez Komisję decyzji w przedmiocie zwrotu lub umorzenia należności celnych przywozowych, obejmuje różne stadia, wśród których niektóre rozgrywają się w sferze wewnątrzpaństwowej (złożenie wniosku przez zainteresowanego przedsiębiorcę, pierwsza weryfikacja przeprowadzana przez organy celne), a inne na poziomie wspólnotowym (przedłożenie wniosku Komisji, badanie wniosku przez komisję ds. zwolnień celnych, wysłuchanie biegłych, decyzja Komisji, ogłoszenie zainteresowanemu państwu członkowskiemu). Ponadto Trybunał stwierdził, że jeżeli postępowanie to przebiega zgodnie z prawem wspólnotowym, daje stronie wszystkie niezbędne gwarancje prawne, a zwłaszcza gwarancję prawa do bycia wysłuchanym.

28 — Wyroki: z dnia 28 marca 2000 r. w sprawie C-7/98 Krombach, Rec. s. I-1935, pkt 25, 26 i z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P PVC II, Rec. s. I-8375, pkt 316.

29 — Zobacz wyrok z dnia 6 marca 2001 r. w sprawie C-274/99 P Connolly przeciwko Komisji, Rec. s. I-1611, pkt 37 i 38.

96. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału prawo dostępu do akt stanowi wyraz zasady poszanowania prawa do obrony i oznacza, że Komisja musi zainteresowanemu przedsiębiorcy umożliwić zbadanie wszystkich dokumentów akt sprawy, które mogą mieć znaczenie dla jego obrony [30]. Zaliczyć do nich można zarówno dokumenty obciążające, jak i odciążające, z wyjątkiem tajemnicy handlowej innych przedsiębiorstw, dokumentów wewnętrznych instytucji i innych poufnych informacji [31].

97. Ponieważ dostęp nie ogranicza się do tych dokumentów, na których Komisja oparła swoją decyzję, lecz przeciwnie, rozciąga się na wszystkie dokumenty, które mogą wchodzić w rachubę w celu ochrony adresatów administracyjnych, prawo dostępu do dokumentów w rozumieniu tego orzecznictwa Trybunału okazuje się dalej idące niż interpretacja, na której oparł się Sąd w swoim wyroku. Nie można natomiast zakwestionować sposobu traktowania dokumentów uznanych za poufne, które nie mogą być przeglądane.

98. Moim zdaniem Sąd Pierwszej Instancji w odniesieniu do postępowania administracyjnego w zakresie umorzenia należności celnych restrykcyjnie skonstruował prawo dostępu do akt, co zasadniczo należałoby ocenić jako błąd co do prawa.

99. Niemniej jednak wydaje mi się, że odmienne stanowisko dotyczące zakresu normatywnego tej ogólnej zasady prawa samo w sobie nie może uzasadniać uchylenia zaskarżonego wyroku. Przeciwnie, względy ekonomiki procesowej oraz funkcja ochronna gwarancji proceduralnych wobec zainteresowanych zobowiązują do dokładnego ustalenia, czy Sąd Pierwszej Instancji doszedłby do innego wniosku, gdyby przy stosowaniu prawa wspólnotowego wziął pod uwagę orzecznictwo Trybunału.

100. Jak stwierdził Trybunał w wyroku w sprawie Hercules Chemicals [32] w odniesieniu do prawa dostępu do akt, błąd co do prawa nie występuje, gdy Sąd uznaje, że również przyznanie dostępu do wszystkich innych dokumentów nie prowadziłoby do stwierdzenia nieważności spornej decyzji Komisji, i w konsekwencji oddala argument wnoszącej odwołanie dotyczący naruszenia prawa do obrony.

101. Orzecznictwo to nawiązuje do istotnej zasady ogólnego i procesowego prawa admi-

30 — Podobnie wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie T-30/91 Solvay przeciwko Komisji, Rec. s. II-1775, pkt 81 i wyrok Trybunału z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-199/99 P Corus UK przeciwko Komisji, Rec. s. I-11177, pkt 125–128.

31 — Zobacz wyroki: z dnia 13 lutego 1979 r. w sprawie 85/76 Hoffmann-La Roche przeciwko Komisji, Rec. s. 461, pkt 9 i 11; z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-51/92 P Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. s. I-4235, pkt 75 i z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-8375, pkt 315.

32 — Wskazany w przypisie 31, pkt 80–82.

nistracyjnego Wspólnoty [33], w świetle której uchybienie proceduralne uzasadniałoby sądowe uchylenie decyzji administracyjnej jedynie wówczas, gdy samo uchybienie wpływa na treść decyzji.

102. Jak trafnie wyjaśnił rzecznik generalny J. Mischo w opinii w sprawie PVC [34], dostęp do akt nie stanowi celu samego w sobie, lecz powinien dawać zainteresowanemu okazję do wykonania swego prawa do obrony w sposób skuteczny. Wynika z tego nieuchronnie, że nieprawidłowości przy dostępie do akt nie mogą prowadzić do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, jeżeli nie miały wpływu na wykonywanie tych praw.

103. W swojej opinii w sprawie Aalborg Portland [35] rzecznik generalny D. Ruiz-Jarabo Colomer wyjaśnia w odniesieniu do wyżej wymienionej funkcji ochronnej prawa dostępu do akt, że uchybienia wymogom proceduralnym nie mają znaczenia, gdy zainteresowany miał jednak do dyspozycji odpowiednie środki obrony. W związku z tym stwierdzenie nieważności decyzji może nastąpić jedynie wówczas, gdy zostanie ustalone, że w przypadku dokładnego przestrzegania trybu procedury rezultat byłby bardziej korzystny dla zainteresowanego, a także wówczas, gdy właśnie ze względu na wadę formalną nie można stwierdzić, czy decyzja byłaby inna.

104. Sąd Pierwszej Instancji zasadniczo posłużył się tą argumentacją, gdy w pkt 94 zaskarżonego wyroku oddalił zarzut naruszenia prawa dostępu do akt z takim uzasadnieniem, że ewentualny brak udostępnienia dokumentów, na których nie oparto zaskarżonej decyzji, jest w każdym razie bez znaczenia, gdyż dokumenty takie tak czy inaczej nie mogą mieć wpływu na zaskarżoną decyzję. Wniosek ten zawiera ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd i nie może zostać prawnie zakwestionowany.

105. W odniesieniu do tych dokumentów, na których oparta była zaskarżona decyzja, należy stwierdzić, że Sąd nie pominął okoliczności, iż przedstawiciel wnoszącej odwołanie przy okazji zapoznawania się z aktami związanymi z zaskarżoną decyzją w dniu 6 sierpnia 2002 r. w lokalach Komisji podpisał oświadczenie, w którym wyraźnie potwierdził, iż uzyskał dostęp do wszelkich dokumentów mających bezpośredni i pośredni związek ze spornymi aktami. Do oświadczenia tego załączono listę wymieniającą wszystkie dokumenty, do których przedstawiciel skarżącej miał dostęp. W pkt 99

33 — Dla uzasadnienia skargi o stwierdzenie nieważności konieczne jest naruszenie „istotnego" przepisu formalnoprawnego, przy czym nie różnicuje się pomiędzy „istotnymi" a „nieistotnymi" przepisami formalnoprawnymi, lecz znaczenie ma „istotność" naruszenia. Istnienie istotnego naruszenia proceduralnego ocenia się na podstawie sytuacji danego przypadku, gdyż naruszenie jednej i tej samej normy może być poważniejsze lub mniej poważne, w zależności od okoliczności. Ogólnie istotność przepisów formalnoprawnych ma miejsce wówczas, gdy wada formalna mogłaby mieć wpływ na merytoryczną treść aktu prawnego lub gdy przepisy formalnoprawne zostały wydane właśnie w celu ochrony zainteresowanego (H.W. Rengeling, A. Middeke, M. Gellermann, ww. w przypisie 12, § 7, pkt 98, s. 139). W wyroku z dnia 10 lipca 1980 r. w sprawie 30/78 Distillers Company przeciwko Komisji, Rec. s. 2229, pkt 26 i w ww. w przypisie 20 wyroku w sprawie Thyssen Stahl przeciwko Komisji, pkt 31, Trybunał stwierdził, że naruszenie prawa do obrony występuje wówczas, gdy na skutek uchybienia popełnionego przez Komisję możliwe jest, iż prowadzone przez nią postępowanie administracyjne doprowadzi do odmiennego rezultatu.

34 — Opinia rzecznika generalnego J. Mischo z dnia 25 października 2001 r. w sprawach połączonych C-244/99 P i C-251/99 P PVC, wyrok z dnia 15 października 2002 r., Rec. s. I-8375, pkt 331.

35 — Wyżej wymieniony w przypisie 22, pkt 28–30.

i 100 zaskarżonego wyroku Sąd wyraźnie stwierdził, że na liście tej wymieniono raport z misji UCLAF z dnia 9 grudnia 1998 r. oraz pismo Komisji/UCLAF z tego samego dnia skierowane do stałego przedstawicielstwa tureckiego, w przedmiocie którego wnosząca odwołanie ponownie zarzuca w odwołaniu, iż nie zostało przedłożone. Sąd mógł zatem zasadnie zakładać, że wnosząca odwołanie, wbrew swoim twierdzeniom, miała dostęp do tego dokumentu.

106. W odniesieniu do wniosku o uzyskanie dostępu do akt złożonego przez wnoszącą odwołanie po wydaniu zaskarżonej decyzji i wniesieniu skargi Sąd w pkt 102 zaskarżonego wyroku wskazał, iż nie ma on znaczenia dla oceny ewentualnego naruszenia prawa do obrony skarżącej w toku postępowania administracyjnego ani dla zgodności z prawem tej decyzji.

107. Twierdzenia Sądu wykazują, iż zbadał on, czy omawiane dokumenty mogłyby przynieść wnoszącej odwołanie choćby najmniejszą korzyść. Nie ograniczył się zatem jedynie do ustalenia, czy nieprzekazanie omawianych dokumentów miało wpływ na treść końcowej decyzji.

108. Twierdzenia Sądu wykazują bowiem zasadniczo, że omawiane dokumenty nie tylko nie dałyby wnoszącej odwołanie żadnego argumentu do ręki, lecz również ze względu na ich rodzaj lub przedmiot nie mogłaby się ona na nich oprzeć lub też treść tych dokumentów potwierdzałyby ustalenia Komisji, a w każdym razie nie mogłyby one dostarczyć jakiegokolwiek argumentu popierającego tezę przeciwną.

109. Uważam zatem, że metoda badania Sądu zasadniczo odpowiada orzecznictwu Trybunału, a ponadto wnioski Sądu są właściwe.

110. Wreszcie należy ocenić twierdzenia Sądu dotyczące częściowo niespójnego zachowania wnoszącej odwołanie przy wykonywaniu przysługującego jej prawa dostępu do akt. Sąd w pkt 102 zaskarżonego wyroku słusznie zwrócił uwagę na fakt, że skarżąca nie przedstawiła w toku postępowania administracyjnego żadnego kolejnego wniosku o dostęp do innych dokumentów zawartych w aktach, a także nie podjęła żadnych działań w odpowiedzi na zaoferowany przez Komisję w dniu 10 lipca 2003 r. dostęp do pożądanych dokumentów. W tych okolicznościach wewnętrznie sprzeczne jest zachowanie wnoszącej odwołanie, która wiedząc o swoich uchybieniach przy wykonywaniu prawa do obrony w pierwszej instancji, zarzuca jego naruszenie i zaskarża w postępowaniu odwoławczym punkty uzasadnienia wyroku Sądu Pierwszej Instancji, które nie mogą być prawnie kwestionowane.

111. Zarzut drugi należy zatem oddalić.

3. Zarzut trzeci: rozłożenie ciężaru przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężaru dowodu

112. Stwierdzenie istnienia „okoliczności" w rozumieniu art. 239 ust. 1 tiret drugie WKC lub „szczególnej sytuacji" w rozumieniu art. 905 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego do WKC wymaga przeprowadzenia dowodu oraz dokonania oceny określonych faktów i okoliczności. Sporna między stronami jest jednak kwestia konkretnego rozłożenia ciężaru przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężaru dowodu, przy czym wnosząca odwołanie pragnie skorzystać z odwrócenia lub złagodzenia ciężaru dowodu. Wnosząca odwołanie, zarzucając wreszcie Sądowi, iż nie uwzględnił proceduralnych zasad dotyczących ciężaru dowodu, podnosi niewłaściwe zastosowanie prawa wspólnotowego, co jest zarzutem dopuszczalnym [36].

113. Analiza niniejszego zarzutu wymaga kilku zasadniczych wywodów w przedmiocie rozłożenia ciężaru dowodu w ramach postępowania dotyczącego zwrotu lub umorzenia należności celnych przywozowych.

114. Tytułem wstępu należy zauważyć, że zgodnie z ogólnie uznanymi zasadami prawa proceduralnego, ciężar udowodnienia, iż wystąpiły przesłanki danego przepisu, spoczywa na tym, kto się na nie powołuje [37]. W konsekwencji z reguły do obowiązków importera należy wykazanie i udowodnienie, że istnieje „szczególna okoliczność" w rozumieniu art. 239 WKC, która uzasadnia umorzenie należności celnych przywozowych [38]. To samo odnosi się przykładowo do dowodu pochodzenia towarów, gdy od wyjaśnienia tej kwestii zależy decyzja, czy nastąpi zwrot należności celnych przywozowych, czy też nie [39].

115. Natomiast w ramach decyzji, czy zachodzi „szczególna okoliczność", a więc w przypadku, w którym Komisji przysługuje

36 — Według H.W. Rengeling, A. Middeke, M. Gellermann, zob. publikacja ww. w przypisie 12, § 28, s. 502–504, do reguł procesowych, na których naruszeniu może być oparte odwołanie, należą oprócz wymogów formalnych przewidzianych w traktatach, statutach oraz regulaminu Sądu Pierwszej Instancji również ogólne zasady prawa wspólnotowego dotyczące postępowania. W odwołaniu można podnosić zarówno naruszenie prawa do obrony uczestników postępowania, jak i naruszenie zasad dotyczących ciężaru dowodu lub postępowania dowodowego. Odnośnie do kontroli prawidłowego zastosowania przez Sąd przepisów dotyczących ciężaru dowodu zobacz wyroki: z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-49/92 P Anic, Rec. s. I-4125, pkt 96; z dnia 6 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-2/01 P i C-3/01 P BAI i Komisja przeciwko Bayerowi, Rec. s. I-23, pkt 47, 61 i 117; z dnia 6 kwietnia 2006 r. w sprawie C-551/03 P General Motors przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-3173, pkt 51 i 52 i z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawach połączonych C-403/04 P i C-405/04 P Sumitomo Metal Industries i Nippon Steel przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-729, pkt 39.

37 — Podobnie także rzecznik generalny J. Kokott w swojej opinii z dnia 8 września 2005 r. w sprawie C-293/04 Beemsterboer Coldstore Services, Zb.Orz., s. I-2263, pkt 47.

38 — Tak też S. Alexander, *Zollkodex*, ww. w przypisie 10, przed art. 220, pkt 4, według którego ciężar przedstawienia i udowodnienia okoliczności uzasadniających wniosek o zwrot spoczywa na płatniku cła.

39 — Zobacz ww. w przypisie 27 wyrok w sprawie CT Control, pkt 39, według którego importer, który chce otrzymać zwrot należności celnych przywozowych, a nie Komisja, jest zobowiązany przedstawić dowód na to, że przywieziony produkt pochodzi z państwa AKP, w przypadku którego Wspólnota przewiduje system preferencji.

odpowiedni zakres swobodnego uznania [40], organ ten ma obowiązek wykazać, że przedstawione przez importera świadectwa są sfałszowane lub podrobione. Nie musi natomiast wykazywać, że nie istnieje szczególna okoliczność, gdy spełnione są przesłanki art. 904 lit. c) rozporządzenia wykonawczego do WKC, gdyż przepis ten zawiera już wiążącą dla Komisji ocenę ustawodawcy wspólnotowego, wedle której ewentualna dobra wiara importera w postępowaniu na podstawie art. 239 WKC nie może zostać uznana za godną ochrony.

116. Jak już wskazałam w uwagach wstępnych do niniejszej sprawy [41], ustawodawca wspólnotowy, formułując tę przesłankę wyłączającą, przejął dotychczas utrwalone orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym nie stanowi szczególnych okoliczności uzasadniających umorzenie należności celnych przywozowych sytuacja, w której dokumenty zostały przedłożone w dobrej wierze z zamiarem uzyskania uprzywilejowanego traktowania taryfowego dla towarów zgłoszonych do swobodnego obrotu, które to dokumenty okazały się później podrobione. Od czasu wydania mającego fundamentalne znaczenie wyroku w sprawie Van Gend & Loos [42] i in. orzecznictwo to jest uzasadniane tym, że Wspólnota nie ma obowiązku ponoszenia ujemnych skutków naruszeń. Trybunał stwierdził, że otrzymanie nieważnych świadectw pochodzenia co do zasady może zostać zaliczone do ryzyka zawodowego ponoszonego przez podmiot gospodarczy z samej istoty pełnionych obowiązków i od niego zależy, czy wniesie on skargę o odszkodowanie przeciwko sprawcy podrobienia.

117. Sąd uznał wyjątki od tej zasady jedynie w tych przypadkach podrobienia, które wykraczają poza normalne ryzyko zawodowe danego podmiotu gospodarczego, jak na przykład w przypadku naruszeń przez Komisję ciążącego na niej obowiązku nadzoru [43] lub w przypadku udziału funkcjonariuszy celnych w naruszeniach [44]. Należy bezwarunkowo zgodzić się z tym orzecznictwem Sądu Pierwszej Instancji, gdyż uwzględnia ono okoliczność, że dany podmiot gospodarczy, pomijając te postępowania, które wymagają jego udziału, posiada z reguły jedynie niewielki wpływ na przebieg postępowania celnego, a zatem musi zdać się na stosowne wykonywanie zadań

40 — Według orzecznictwa w celu dokonania oceny, czy w zależności od przypadku istnieją szczególne okoliczności, które nie są ani ewidentnym zaniedbaniem, ani świadomym działaniem osoby zainteresowanej w rozumieniu art. 239 ust. 1 WKC, Komisja musi wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności (w tym zakresie wyrok Trybunału z dnia 15 maja 1986 r. w sprawie 160/84 Oryzomyli Kavallas i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1633, pkt 16 oraz wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 9 listopada 1995 r. w sprawie T-346/94 France-aviation przeciwko Komisji, Rec. s. II-2841, pkt 34 i 36).

41 — Zobacz pkt 70.

42 — Wyżej wymieniony w przypisie 11, pkt 15–17.

43 — Wyroki: ww. w przypisie 24 w sprawie Eyckeler & Malt przeciwko Komisji, pkt 189–191 oraz ww. w przypisie 3 w sprawie Kaufring i in., pkt 218.

44 — W ww. w przypisie 3 wyroku w sprawie Kaufring i in., pkt 231, Sąd stwierdził, że jedynie błędy wynikające z działania właściwych władz, które nie mogły w sposób rozsądny zostać wykryte przez dłużnika, powodują powstanie uprawnienia do odstąpienia od retrospektywnego pokrycia należności celnych. Sednem tej sprawy był szereg nieprawidłowości przy transpozycji układu stowarzyszeniowego i wtórnego prawa stowarzyszeniowego przez władze tureckie oraz rażące uchybienia, których dopuściła się Komisja podczas nadzoru nad wprowadzaniem w życie tych przepisów. W wyroku z dnia 7 czerwca 2001 r. w sprawie T-330/99 Rotermund, Rec. s. II-1619, pkt 58, sytuacja szczególna wynikała z zaistnienia świadomego, oszukańczego działania, które mogło zostać racjonalnie wyjaśnione tylko na gruncie czynnego współudziału pracownika urzędu celnego miejsca przeznaczenia. W związku z tym Sąd orzekł, że Komisja nie powinna była ograniczyć się do żądania od strony skarżącej przedstawienia wyraźnego i ostatecznego dowodu takiego współudziału. Orzecznictwo to zostało wymienione w wyroku z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie T-332/02 Nordspedizionieri, Zb.Orz. s. II-4405, pkt 58.

przez właściwe władze w ramach systemu współpracy administracyjnej. Dlatego też niesłuszne byłoby, gdyby ponosił szkody, które właściwie wynikają z naruszeń organów administracyjnych.

118. Jednakże należy przy tym zauważyć, że te wypracowane w orzecznictwie sytuacje prawne mogą stanowić jedynie jednorazowe dostosowania utrwalonego orzecznictwa celem zadośćuczynienia w danym przypadku sprawiedliwości materialnej. Jako przepisy wprowadzające odstępstwa mogą być stosowane jedynie w sposób zawężający [45]. Odpowiada to ponadto dotychczasowemu orzecznictwu wspólnotowemu, zgodnie z którym należności celne przywozowe mogą podlegać umorzeniu wyłącznie w określonych warunkach i w przewidzianych przypadkach, tak że odpowiednie przepisy należy interpretować zawężająco jako wyjątki od pozostałych zwykłych regulacji dotyczących przywozu [46]. Ich zastosowanie musi być zatem poprzedzone rygorystyczną weryfikacją stanu faktycznego na podstawie przedstawionych dowodów. Zgodnie z ogólnie uznanymi regułami prawa proceduralnego oraz w odniesieniu do jednoznacznego orzecznictwa Trybunału od czasu wyroku w sprawie Van Gend & Loos uważam, iż konsekwentne jest, by wnosząca odwołanie ponosiła ciężar przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężar dowodu również w przypadku wystąpienia tych nieprawidłowości, które mogą ewentualnie uzasadniać „szczególną sytuację" w rozumieniu art. 239 WKC.

119. Nieprzekonywające są podniesione przez wnoszącą odwołanie argumenty za odwróceniem podziału ciężaru dowodu.

120. Jak słusznie dowodzi Komisja, w niniejszej sprawie nie chodzi w pierwszej kolejności — wbrew temu co twierdzi wnosząca odwołanie — o kwestię podziału ciężaru dowodu. Zagadnienie rozłożenia ciężaru dowodu pojawia się dopiero wówczas, gdy sporne stwierdzenie, które odnosi się do faktów, jest przynajmniej w założeniu do udowodnienia. Twierdzenia wnoszącej odwołanie są jednak bezpodstawne, gdyż Sąd nie znalazł dowodów na poparcie jej tezy, iż władze tureckie były winne uchybienia przy transpozycji układu stowarzyszeniowego oraz naruszenia przepisów o współpracy. Ponadto z pkt 194 zaskarżonego wyroku wynika, że misje UCLAF na terytorium Turcji zostały przeprowadzone w rozsądnych terminach po wykryciu pierwszego podrobienia. Poza tym Sąd w pkt 195 wskazuje, że kontrole przeprowadzone przez władze tureckie dotyczyły bardzo dużej liczby świadectw, lecz pomimo tego lista świadectw uznanych przez te władze za podrobione stosunkowo szybko została przekazana służbom celnym w Rawennie. Wreszcie w pkt 196 Sąd wskazuje na bogatą korespondencję pomiędzy władzami wspólnotowymi a władzami tureckimi w kwestii spornych świadectw. W konsekwencji nie można podważyć wniosku Sądu, że zarzuty wnoszącej odwołanie co do odmowy przez władze tureckie, a w szczególności przez stałą

45 — Zgodnie z zasadą exceptio est strictissimae interpretationis. W przedmiocie stosowania przez Trybunał ścisłej wykładni przepisów wprowadzających odstępstwa zobacz wyroki: z dnia 13 września 2007 r. w sprawie C-307/05 Del Cerro Alonso i in., Zb.Orz. s. I-7109, pkt 39; z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawach połączonych C-346/03 i C-529/03 Atzeni i in., Zb.Orz. s. I-1875, pkt 79 oraz z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie C-286/02 Bellio Fratelli, Rec. s. I-3465, pkt 46.

46 — Wyrok Trybunału z dnia 11 listopada 1999 r. w sprawie C-48/98 Söhl & Söhlke, Rec. s. I-7877, pkt 52; ww. w przypisie 23 wyrok Sądu Pierwszej Instancji w sprawie Bonn Fleisch Ex- und Import przeciwko Komisji, pkt 63.

reprezentację turecką współpracy z Komisją od 2000 r. nie są poparte żadnymi dowodami.

121. A fortiori według ustaleń faktycznych Sądu nie istniały jakiekolwiek wskazówki na podnoszone współdziałanie władz tureckich przy podrabianiu omawianych świadectw przywozowych, a zatem usiłowanie znalezienia podobieństwa przez wnoszącą odwołanie pomiędzy stanem faktycznym niniejszego sporu a stanem faktycznym w sprawie Kaufring i in. jest chybione. Wbrew argumentom wnoszącej odwołanie przedstawienie dokumentów, które okazały się fałszywe, nie pozwala na stwierdzenie, że miała miejsce jakakolwiek zmowa pomiędzy eksporterami a organami celnymi, które je wystawiają. W przeciwnym wypadku przepis art. 904 lit. c) rozporządzenia wykonawczego do WKC byłby zbędny.

122. Moim zdaniem odwrócenie ciężaru dowodu niewiele by pomogło wnoszącej odwołanie, pomijając niespójność jej argumentacji, gdyż Komisja i UCLAF/OLAF z urzędu dokonały wszelkich koniecznych czynności, łącznie z przeprowadzeniem na miejscu misji kontrolnych, w celu wyjaśnienia przy współpracy z władzami tureckimi okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu. Wobec braku dowodów należy wyjść z założenia, że Komisja i władze tureckie wyczerpały prawne możliwości pomocy administracyjnej, przyznane im przez układ stowarzyszeniowy. W tym kontekście należy wyraźnie przypomnieć, że Komisji w państwach trzecich, takich jak Turcja, nie przysługują żadne samodzielne uprawnienia śledcze, lecz jest ona zdana na współpracę tych państw trzecich, a w przypadku odmowy współpracy może ewentualnie wyciągnąć odpowiednie wnioski [47]. Jeśli jej starania nie wykazują ani odniesień do pochodzenia podrobienia, ani jakichkolwiek podejrzeń nagannego zachowania właściwych władz, trudno zrozumieć, jakie korzyści mieliby zainteresowani w przypadku odwrócenia rozłożenia ciężaru dowodu. To samo odnosi się do żądanego przez wnoszącą odwołanie zmniejszenia ciężaru dowodu, ponieważ ostatecznie Komisja jest zobowiązana do przedstawienia Sądowi wyników kontroli. Uzyskane w ten sposób informacje będą zatem korzystne również dla wnoszącej odwołanie. Zaskarżenie ustalonego przez Sąd rozłożenia ciężaru przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężaru dowodu może mieć jedynie na celu późniejsze nieuzasadnione zakwestionowanie ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd bez naruszenia prawa. W odniesieniu do tego, że oprócz ustalenia również ocena okoliczności faktycznych co do zasady nie podlegają

47 — S. Alexander, *Zollkodex*, ww. w przypisie 10, art. 220, pkt 72, przypomina o tym, że zakres śledztw podejmowanych przez misję wspólnotową zależy jedynie od przedmiotu dochodzenia i od tolerowania śledztw przez państwa trzecie. Fakt, iż tolerowanie misji wspólnotowych może być wymagane w ramach pomocy administracyjnej zgodnie z art. 81 ust. 1 tiret trzecie rozporządzenia wykonawczego do WKC lub że Wspólnota może współdziałać w śledztwach władz państw trzecich zgodnie z art. 94 ust. 6 zdanie drugie rozporządzenia wykonawczego do WKC, nie zmienia w niczym faktu, że misji wspólnotowych z własnymi śledztwami nie należy uznawać za należące do systemu współpracy administracyjnej. Zobacz dla porównania uprawnienia OLAF w Unii Europejskiej, S. Weitendorf, Die interne Betrugsbekämpfung in den Europäischen Gemeinschaften durch das Europäische Amt für Betrugsbekämpfung (OLAF), w: *Europäisches und internationales Integrationsrecht*, Bd. 15, Hamburg 2006, s. 243 oraz L. Kuhl, Les pouvoirs d'enquête de l'OLAF, w: *La protection des intérêts financiers de l'Union et le rôle de l'OLAF vis-à-vis de la responsabilité pénale des personnes morales et des chefs d'entreprises et admissibilité mutuelle des preuves*, Bruxelles 2005, s. 90, przy czym autorzy wskazują, iż urząd, także w ramach kontroli w państwach członkowskich, zdany jest na całkowitą pomoc tamtejszych władz. Przeprowadzenie śledztwa na miejscu wymaga zatem uprzedniej zgody i nadzoru władz krajowych.

kontroli Trybunału, niniejszy zarzut należy oddalić.

4. Zarzut czwarty: rezygnacja ze środków organizacji postępowania dowodowego

123. W zarzucie czwartym wnosząca odwołanie kwestionuje oddalenie wnioskowanych na podstawie art. 64 § 4 i 65 regulaminu Sądu środków organizacji postępowania, a tym samym nieprawidłowe zastosowanie przepisów proceduralnych, które co do zasady podlega kontroli Trybunału. Jednakże w ramach kompetencji Sądu pozostaje ocena przydatności środków organizacji postępowania dla celów rozstrzygnięcia sporu [48].

124. W odniesieniu do powyższego zarzuty wnoszącej odwołanie dotyczące nieprawidłowości postępowania okazują się nieuzasadnione.

125. W odniesieniu do zarzucanego nieprzedstawienia raportów z misji UCLAF z dnia 9 i 23 grudnia 1998 r. należy stwierdzić, że Sąd w pkt 99 zaskarżonego wyroku słusznie przyjął, iż wnosząca odwołanie miała dostęp do tych dokumentów [49]. Podważyć należy daleko idący zarzut niekompletności przedstawionych raportów, gdyż wnosząca odwołanie w pkt 88 swojego odwołania sama przyznaje, że w dniu 12 grudnia 2005 r. otrzymała brakującą część tych raportów, a zatem do momentu rozprawy w dniu 15 listopada 2005 r. znała całą treść tych dokumentów. W konsekwencji jej wniosek o przedstawienie dokumentów z akt został słusznie oddalony jako bezprzedmiotowy.

126. Ponadto Sąd w pkt 324 zaskarżonego wyroku odniósł się do tego, że władze tureckie wyraźnie uznały omawiane świadectwa za podrobione. Sąd doszedł do wniosku, że w świetle dowodów zawartych w aktach oraz w świetle zarzutów podniesionych przez wnoszącą odwołanie środki zmierzające do wykazania, że są to dokumenty autentyczne, nie są ani istotne, ani niezbędne dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu. Sąd w ramach swobody uznania postanowił nie

48 — Zgodnie z art. 49 swojego regulaminu Sąd może na każdym etapie postępowania, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, zdecydować o każdym środku organizacji postępowania lub środku dowodowym. Celem środków organizacji postępowania jest zapewnienie w najlepszy sposób przygotowania spraw do rozprawy, prowadzenia postępowania oraz rozstrzygania sporów. W świetle utrwalonego orzecznictwa do Sądu należy ocena przydatności środków dowodowych dla celów rozstrzygnięcia sporu. Zobacz wyroki Sądu z dnia 22 lutego 2000 r. w sprawie T-138/98 ACAV i in. przeciwko Radzie, Rec. s. II-341, pkt 72 i z dnia 16 maja 2001 r. w sprawie T-68/99 Toditec przeciwko Komisji, Rec. s. II-1443, pkt 40. Sąd dysponuje zakresem swobody uznania w granicach wyznaczonych przez regulamin.

49 — Zobacz pkt 105.

stosować tych środków. Orzeczenia tego nie można prawnie zakwestionować.

127. W konsekwencji również ten zarzut należy oddalić.

5. Zarzut piąty: kwalifikacja prawna dokumentów/faktów w odniesieniu do zarzucanych naruszeń władz tureckich oraz Komisji

128. Na wstępie należy wskazać, iż wnosząca odwołanie w swoim zarzucie piątym kwestionuje przede wszystkim dokonane przez Sąd ustalenia faktyczne oraz ocenę stanu faktycznego, które co do zasady nie mogą być przedmiotem niniejszego postępowania. Ich badanie jest dopuszczalne wyłącznie, o ile dotyczy kontroli ich kwalifikacji prawnej oraz skutków prawnych, które wywiódł z nich Sąd w celu zaprzeczenia istnienia „sytuacji szczególnej" w rozumieniu art. 239 WKC [50].

50 — Jeżeli jednak Sąd dokonał ustalenia lub oceny okoliczności faktycznych, Trybunał jest uprawniony na podstawie art. 225 WE do kontroli kwalifikacji prawnej tych okoliczności i skutków prawnych, które wywiódł z nich Sąd (podobnie K. Lenaerts, D. Arts, I. Maselis, op.cit. w przypisie 20, s. 457, pkt 16-007). Jak Trybunał wielokrotnie orzekał, w przypadku tej kwalifikacji chodzi o kwestię prawną, która jako taka może zostać poddana kontroli Trybunału w ramach postępowania odwoławczego (zob. wyroki: z dnia 3 marca 2005 r. w sprawie C-499/03 P Biegi Nahrungsmittel i Commonfood przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1751, pkt 41; z dnia 19 października 1995 r. w sprawie C-19/93 P Rendo i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-3319, pkt 26 oraz wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-470/00 P Parlament przeciwko Ripa di Meana i in., Rec. s. I-4167, pkt 41.

129. Dodatkowo należy zauważyć, że w przypadku gdyby wnosząca odwołanie wskazywała inne rozłożenie ciężaru przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężaru dowodu niż to, na którym oparł się Sąd [51] przy uwzględnieniu moich wniosków w przedmiocie zarzutu trzeciego, należy takie stanowisko prawne oddalić.

130. Następnie zajmę się uchybieniami zarzucanymi władzom tureckim i Komisji, na których wnosząca odwołanie opiera swoją argumentację w przedmiocie istnienia „sytuacji szczególnej". W celu uniknięcia zbędnych powtórzeń skoncentruję się na tych aspektach, które uważam za szczególnie istotne, a jedynie krótko odniosę się do tych, które były już przedmiotem mojej oceny prawnej.

a) W przedmiocie uchybień zarzucanych władzom tureckim

i) Uznanie 32 omawianych świadectw A.TR.1 za podrobione

131. W odniesieniu do uznania 32 spornych świadectw A.TR.1 za podrobione wystarczy podkreślić, że Sąd w żaden sposób

51 — Punkt 108 odwołania.

nie naruszył prawa, stwierdzając, że ustalenie autentyczności tureckich świadectw na podstawie określonego przez przepisy prawa wspólnotowego podziału kompetencji mogło zostać dokonane jedynie przez właściwe władze tureckie [52]. Jak trafnie stwierdził Sąd, władze tureckie potwierdziły nieautentyczność tych świadectw [53].

ii) W przedmiocie świadectwa A.TR.1 WVB D 437214

132. Jak słusznie stwierdził Sąd w pkt 129 i nast. zaskarżonego wyroku, pismem z dnia 22 sierpnia 2003 r. zostały wyjaśnione wszelkie wątpliwości co do okoliczności, czy świadectwo D 437214 było podrobione.

133. Jednakże okoliczność, iż omawiane świadectwa były podrobione, sama w sobie nie może uzasadniać zarzutu dopuszczenia się przez władze tureckie uchybienia, a tym bardziej zarzutu ich współdziałania. Należy zatem oddalić argumenty wnoszącej odwołanie dotyczące uchybienia przy uznawaniu 32 świadectw A.TR.1 za podrobione.

52 — Zobacz pkt 83.
53 — Zobacz pkt 85.

iii) Uchybienia zarzucane tureckim organom celnym dotyczące pieczęci

134. Oddalić należy ponadto argumenty wnoszącej odwołanie dotyczące uchybienia tureckich organów celnych w odniesieniu do pieczęci, gdyż nie przedstawiła ona w dostatecznie wyraźny sposób, w jakim stopniu Sąd miałby popełnić dające się skorygować naruszenie prawa. Okoliczność ta sama w sobie uzasadnia oddalenie tej argumentacji jako niedopuszczalnej.

135. Tytułem uzupełnienia należy wskazać, że jeżeli wnosząca odwołanie chce wywodzić z domniemanego podobieństwa pomiędzy odciskami pieczęci na omawianych świadectwach i tymi, które znajdują się na świadectwach uznanych za prawidłowe, iż omawiane świadectwa nie są podrobione, lecz jedynie nieprawidłowe, to jednak ze względu na przedstawione już przyczyny stwierdzenie to z prawnego punktu widzenia nie może zastąpić wyraźnej oceny władz tureckich.

iv) Uchybienia zarzucane tureckim organom celnym dotyczące rejestracji dokumentów urzędowych

136. Należy przyznać rację Sądowi Pierwszej Instancji, że ani układ stowarzyszeniowy, ani postanowienia wykonawcze do niego nie przewidują obowiązku prowadzenia przez władze tureckie odpowiedniego rejestru.

Jednakże należy również zgodzić się z oceną wnoszącej odwołanie zawartą w pkt 136 jej odwołania, iż rejestracja dokumentów urzędowych odzwierciedla praktykę zorganizowanej instytucji i tym samym jest właściwie oczywistością. Jak zauważa wnosząca odwołanie, rejestracja stanowi zarazem podstawę prawidłowego wykonania pomocy administracyjnej.

137. Niemniej jednak okoliczność ta sama w sobie nie może wspierać argumentacji wnoszącej odwołanie, że w przypadku omawianych świadectw chodzi o autentyczne świadectwa. Argumentacji tej sprzeciwiają się wyraźne ustalenia władz tureckich. Ponadto bardziej trafna jest argumentacja Sądu, zgodnie z którą w interesie fałszerzy było wykorzystanie dla celów podrobionych świadectw numeru wpisu do rejestru odpowiadającego prawidłowemu świadectwu. W tym zakresie nie popełniono błędu co do prawa.

v) Uchybienie zarzucane władzom tureckim na skutek współdziałania przy wystawianiu nieprawidłowych świadectw

138. Jak już stwierdzono, Sąd słusznie doszedł do wniosku, że zwyczajna okoliczność, iż sporne w niniejszej sprawie świadectwa zostały podrobione, sama w sobie nie zezwala na wyciągnięcie wniosku co do udziału władz tureckich w tych fałszerstwach.

vi) Uchybienie zarzucane władzom tureckim w ramach pomocy administracyjnej

139. Sąd w pkt 194–206 zaskarżonego wyroku stwierdził, że współpraca ze strony władz tureckich była w pełni poprawna. Wskazał on w szczególności na to, że władze tureckie same doprowadziły do kontroli omawianych świadectw, w rozsądnym terminie przeprowadziły weryfikację kilkuset świadectw, poinformowały organy wspólnotowe o wynikach kontroli, a ponadto umożliwiły wiele misji Komisji na miejscu, czyli w Turcji. Ustaleń tych nie należy prawnie kwestionować.

140. Zarzucane przez wnoszącą odwołanie usiłowania zatajenia lub udaremnienie, których dopuściły się władze tureckie w ramach śledztwa, nie prowadzą również do wniosku, że Sąd ocenił przedstawione mu okoliczności z naruszeniem prawa, poza tym twierdzenia te nie są wystarczająco szczegółowe ani nie zostały potwierdzone żadnymi dowodami.

141. W zakresie, w którym wnosząca odwołanie odnosi się do powołanych przez siebie postępowań przed Zollkriminalamt Köln (celnym urzędem śledczym w Kolonii) lub przed Finanzgericht Hamburg, należy zauważyć, że chodzi tu o postępowania, które w oczywisty sposób nie mają nic wspólnego z będącym przedmiotem sporu w niniejszym

przypadku postępowaniem o zwrot należności celnych i które również w postępowaniu o zwrot należności celnych nie zostały złożone Komisji do akt przez wnoszącą odwołanie. Argument ten należy zatem oddalić jako pozbawiony znaczenia.

142. Również pozbawione znaczenia są twierdzenia wnoszącej odwołanie dotyczące świadectw D 141591 i D 412662, gdyż żadne z nich nie było przedmiotem zaskarżonej decyzji Komisji. W pkt 199 zaskarżonego wyroku Sąd wskazuje na to, że świadectwo D 141591 nie należy do świadectw spornych w niniejszej sprawie. Wnosząca odwołanie nie wniosła bowiem skargi na pobranie należności, które nastąpiło po stwierdzeniu podrobienia, ani też nie złożyła wniosku o zwrot pobranych należności, przyznając w ten sposób milcząco, że rzeczone świadectwo nie było autentyczne.

vii) Uchybienie zarzucane władzom tureckim w świetle innych okoliczności i wobec udaremnienia kontroli w Mersin

143. Oddalić należy inne twierdzenia wnoszącej odwołanie dotyczące domniemanego uchybienia władz tureckich. Twierdzenia te sprowadzają się do zakwestionowania ustaleń faktycznych Sądu, nie wykazując jednoznacznie, na czym miałoby polegać naruszenie prawa.

144. Sąd słusznie uznał, iż wskazanie wnoszącej odwołanie na jej rozmowy z kancelarią premiera Turcji do spraw gospodarczych oraz na umorzenie śledztwa przeciwko jej eksporterowi Akmanowi jest tak samo nieistotne, jak jej nieuzasadnione twierdzenia, że władze tureckie udaremniły kontrole Komisji w Turcji, pomimo wielu misji UCLAF przeprowadzonych na miejscu. Wbrew opinii wnoszącej odwołanie nie mają one wpływu na ocenę stanu faktycznego. W każdym razie nie pozwalają one na stwierdzenie nieprawidłowości świadectw ani też uchybienia zarzucanego władzom tureckim.

b) W przedmiocie rzekomych uchybień Komisji

145. Wnosząca odwołanie zarzuciła Komisji łącznie cztery uchybienia, które jej zdaniem powinny prowadzić do wystąpienia „szczególnych sytuacji" w rozumieniu art. 239 WKC. Sąd w zaskarżonym wyroku doszedł jednak do wniosku, że Komisja nie naruszyła żadnych obowiązków. Należy w pełni zgodzić się z tą oceną, co zostanie wyjaśnione poniżej.

i) Uchybienie w zakresie nadzoru systemu preferencji w stosunku do Turcji

146. Następnie Sąd trafnie stwierdził, że zarzucane uchybienia w zakresie nadzoru

i kontroli stosowania układu stowarzyszeniowego należało zbadać na podstawie wynikającego z art. 211 WE i z zasady dobrej administracji obowiązku zapewnienia przez Komisję prawidłowego stosowania układu stowarzyszeniowego [54]. Sąd wskazał, że obowiązek ten wynika również z samego układu stowarzyszeniowego oraz różnych decyzji ustanowionych przez Radę Stowarzyszenia [55].

147. Po zbadaniu wszystkich okoliczności stanu faktycznego Sąd stwierdził, że Komisja podjęła niezbędne kroki dla zapewnienia prawidłowego stosowania układu stowarzyszeniowego z Turcją. W pkt 238 zaskarżonego wyroku słusznie wskazał on, że z chwilą pojawienia się pierwszych wskazówek co do fałszowania świadectw przewozowych Komisja przeprowadziła kontrole na terytorium tureckim.

148. W odniesieniu do ogólnie uznanych zasad prawa procesowego Sąd nałożył na wnoszącą odwołanie ciężar przedstawienia okoliczności stanu faktycznego i ciężar dowodu w celu wykazania ewentualnego uchybienia Komisji. W tym kontekście oddalił ogólne twierdzenia i podejrzenia wnoszącej odwołanie, tak samo jak i usiłowanie znalezienia przez nią analogii do okoliczności faktycznych wyroku w sprawie Kaufring i in. Sąd był bowiem zdania, że okoliczności te nie mogą być porównywane z okolicznościami rozpatrywanymi w niniejszej sprawie, ponieważ w wyroku w sprawie Kaufring i in. Sąd stwierdził, że władze tureckie dopuściły się rażących uchybień polegających w szczególności na braku transpozycji postanowień układu stowarzyszeniowego, które miały wpływ na cały eksport telewizorów z Turcji. Uchybienia te przyczyniły się do wystąpienia nieprawidłowości w eksporcie, wskutek czego eksporterzy znaleźli się w szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 239 WKC. Natomiast zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie wykazano w odniesieniu do spornych świadectw takich uchybień.

149. Rzeczywiście, w chwili wydarzeń, które wywołały niniejszy spór, nie wystąpiły okoliczności wskazujące na systematyczne naruszenia układu stowarzyszeniowego, które mogłyby dać Komisji powód do zwiększonego nadzoru systemu preferencji w stosunku do Turcji. Z uwagi na powyższe nie można jej było zarzucić żadnego uchybienia. W konsekwencji Sąd nie naruszył prawa podczas dokonywania oceny prawnej stanu faktycznego.

ii) Uchybienie na skutek braku przesłania odcisków pieczęci

150. Sąd w zaskarżonym wyroku słusznie doszedł do wniosku, że według przepisów, które znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie, ani Turcja, ani Komisja nie były zobowiązane do przesłania wzorów pieczęci

54 — Wyroki: w sprawie Kaufring i in., ww w przypisie 9, pkt 257, oraz w sprawie Eyckeler & Malt przeciwko Komisji, ww. w przypisie 24, pkt 165; wyrok Trybunału z dnia 15 stycznia 1986 r. w sprawie 175/84 Krohn przeciwko Komisji, Rec. s. 753, pkt 17.

55 — Wyrok w sprawie Kaufring i in., ww. w przypisie 3, pkt 258.

lub podpisów. Zaniechanie przesłania przez Komisję odcisków pieczęci włoskim organom celnym nie może zatem stanowić uchybienia.

151. Wbrew stanowisku wnoszącej odwołanie obowiązek przesłania wzorów pieczęci nie wynikał w szczególności z art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC. Przepis ten, zgodnie ze swoim jednoznacznym brzmieniem, nie odnosi się do spornych w niniejszej sprawie świadectw A.TR.1, lecz dotyczy on jedynie formularzy APR i świadectw pochodzenia na „formularzach A", które z kolei mają zastosowanie tylko w przywozie z krajów rozwijających się [56].

152. Wbrew stanowisku wnoszącej odwołanie nie można uznać, iż art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC znajduje odpowiednie zastosowanie poprzez decyzje wydawane zgodnie z układem stowarzyszeniowym. Odnosi się to również do art. 4 decyzji nr 1/96. Wbrew argumentacji wnoszącej odwołanie przepis ten w żadnym razie nie uznaje, by w niniejszym przypadku znajdował zastosowanie art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC. Wnosząca odwołanie pomija fakt, że przepisy wspólnotowego prawa celnego z zakresu stosowania układu stowarzyszeniowego z Turcją mają zastosowanie jedynie wówczas i o tyle, o ile jest to wyraźnie przewidziane w układzie stowarzyszeniowym lub w wydanych na jego podstawie decyzjach. Tymczasem w żadnym momencie nie doszło do włączenia art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC do zakresu stosowania układu stowarzyszeniowego. Stosownie do powyższego również wnosząca odwołanie nie może wskazać jakiegokolwiek przepisu, na podstawie którego można by uznać, że art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC znajduje w niniejszej sprawie odpowiednie zastosowanie.

153. W związku z tym należy stwierdzić, że art. 93 rozporządzenia wykonawczego do WKC nie miał w niniejszej sprawie zastosowania na podstawie swego brzmienia ani też nie został uznany za mający zastosowanie w ramach układu stowarzyszeniowego z Turcją.

iii) W przedmiocie naruszenia obowiązku ostrzeżenia importerów w stosownym czasie

154. Naruszenie obowiązku ostrzeżenia importerów w stosownym czasie zakłada z definicji, że istnieje odpowiedni obowiązek Komisji w ramach prawa wspólnotowego. Jednakże Sąd w pkt 270 zaskarżonego wyroku, powołując się na orzecznictwo wspólnotowe [57], trafnie stwierdził, że żaden przepis prawa wspólnotowego w wyraźny sposób nie nakłada na Komisję obowiązku ostrzeżenia importerów, w sytuacji gdy ma ona wątpliwości co do prawidłowości

56 — Wynika to z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 80 lit. a) rozporządzenia wykonawczego do WKC, które nawiązują do systemu preferencji taryfowych dla krajów rozwijających się. Zobacz ponadto przegląd preferencyjnych dowodów pochodzenia i swobody przepływu w: M. Lux, *Das Zollrecht der EG*, Köln 2003, s. 136. Dowody preferencji dla towarów z Turcji zawierają skrót „A.TR", gdy tymczasem skrót „Form A" (formularz A) stosowany jest w przypadku towarów z krajów rozwijających się, które są wspierane poprzez Ogólny System Preferencji (APS) jako niezależny instrument handlowy Wspólnoty z państwami trzecimi.

57 — Wyrok Trybunału z dnia 7 września 1999 r. w sprawie C-61/98 De Haan Beheer, Rec. s. I-5003, pkt 36; ww w przypisie 23 wyrok w sprawie Hyper przeciwko Komisji, pkt 126,

operacji celnych dokonanych przez nich w ramach systemu preferencji.

155. Nie wyklucza to jednak, by w oparciu o obowiązek staranności Komisja nie mogła być ogólnie zobowiązana do ostrzegania importerów wspólnotowych. Jednak odpowiedni obowiązek może powstać jedynie wówczas, gdy Komisja ma poważne wątpliwości co do prawidłowości znacznej liczby wywozów w ramach systemu preferencji [58].

156. Jak stwierdził Sąd w pkt 273, wnosząca odwołanie nie była w stanie dowieść występowania poważnych uchybień ze strony władz tureckich, mających wpływ na całość wywozu koncentratów soku owocowego i przyczyniających się do przepływu podrobionych świadectw. Zatem nie można wskazać żadnej analogii między innymi w stosunku do okoliczności faktycznych, których dotyczył wyżej wymieniony wyrok w sprawie Kaufring.

157. Twierdzenia wnoszącej odwołanie w niniejszym postępowaniu odwoławczym nie pozwalają na dokonanie odmiennej oceny, gdyż jej zarzut zawarty w pkt 225 i 226 odwołania dotyczy wyraźnie wystawienia „nieprawidłowych", a nie „podrobionych" świadectw przewozowych, zatem w dalszym ciągu musiałaby ona przedstawić dowód na współdziałanie władz tureckich w podrobieniu spornych świadectw. Ponadto wnosząca odwołanie powołuje się na niedopuszczalne argumenty, ponieważ jej twierdzenia nie prowadzą wyłącznie do prawnej kontroli uzasadnienia Sądu, lecz wyraźnie do ponownego ustalenia stanu faktycznego, co nie leży w zakresie kompetencji Trybunału jako instancji odwoławczej.

158. Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, iż Sąd uznał w pkt 274 zaskarżonego wyroku, że sporny przywóz dokonywany przez wnoszącą odwołanie datowany jest na okres od kwietnia 1995 r. do listopada 1997 r., podczas gdy wątpliwości co do autentyczności lub prawidłowości treści tureckich świadectw A.TR.1 wystąpiły dopiero później, to jest od 1998 r. Wobec tego Komisja zdała sobie sprawę z istnienia podrobionych świadectw dopiero po wykryciu przez włoskie władze pierwszego podrobionego świadectwa i wszczęciu dochodzenia. Wynika z tego, że nawet przy założeniu, iż Komisja od 1998 r. zobowiązana była ostrzec importerów wspólnotowych, nie miałoby to żadnego wpływu na sporne przywozy dokonane w latach 1995–1997.

159. W związku z powyższym Sąd prawidłowo stwierdził, iż Komisja nie miała obowiązku ostrzeżenia importerów w stosownym czasie.

58 — Zobacz ww. w przypisie 23 wyrok w sprawie Hyper przeciwko Komisji, pkt 128.

iv) Uchybienie w zakresie wyjaśnienia i oceny okoliczności faktycznych w toku dochodzeń w Turcji

160. W odniesieniu do zarzucanego uchybienia w zakresie wyjaśnienia i oceny okoliczności faktycznych w toku dochodzeń w Turcji Sąd w pkt 284 zaskarżonego wyroku zgodnie z prawem stwierdził, że wnosząca odwołanie nie poparła swojej argumentacji dowodami. Dokonując oceny stanu faktycznego, słusznie doszedł on do wniosku, że Komisja w czasie przeprowadzonych misji prawidłowo zbadała, a następnie oceniła wszystkie istotne okoliczności faktyczne.

161. W przypadku gdyby wnosząca odwołanie w zarzucie tym ponownie podnosiła błędne rozłożenie ciężaru dowodu, mając na względzie moje uwagi dotyczące zarzutu trzeciego, należałoby taką argumentację oddalić.

162. Ponadto należy stwierdzić, że wnosząca odwołanie oparła swój zarzut na niedopuszczalnej argumentacji, gdyż jej wywody prowadzą wyraźnie do ponownej oceny stanu faktycznego, a nie wyłącznie do prawnej kontroli uzasadnienia Sądu. W szczególności nie wyjaśnia ona wystarczająco jasno, w jakim zakresie Sąd miał popełnić błąd co do prawa. Wobec niespełnienia wymogów proceduralnych odwołania należy oddalić również niniejszą argumentację.

c) Wniosek wstępny

163. Należy zatem stwierdzić, że w niniejszej sprawie ani władze tureckie, ani Komisja nie naruszyły ciążących na nich obowiązków i w tym zakresie nie istnieje żadna „szczególna sytuacja" w rozumieniu art. 239 WKC i art. 905 rozporządzenia wykonawczego do WKC. Należy zatem oddalić również zarzut piąty jako nieuzasadniony.

6. W przedmiocie zarzutu szóstego: niezwrócenie się Komisji do Komitetu Celnego/Rady Stowarzyszenia

164. W zarzucie szóstym wnosząca odwołanie podnosi, że Komisja nie zwróciła się do Komitetu Celnego lub do Rady Stowarzyszenia w celu powstrzymania nieprawidłowości, które miały miejsce w obrocie handlowym pomiędzy Wspólnotą a Turcją. Jej zdaniem, błąd co do prawa w zaskarżonym wyroku polega na tym, że Sąd ograniczył się do opisania ustalonych w umowie obowiązków Rady Stowarzyszenia oraz Wspólnego Komitetu Celnego, nie dokonując jednak kwalifikacji prawnej tych przepisów w odniesieniu do konkretnego przypadku. Poza tym nie wywiódł na podstawie przedstawionych okoliczności faktycz-

nych prawnie odpowiednich wniosków dla koniecznego zachowania Komisji [59].

165. Nie można przychylić się do tej argumentacji, gdyż Sąd w pkt 239 zaskarżonego wyroku bez wątpienia zbadał okoliczności faktyczne sporu w przedmiocie kwestii, czy w konkretnym przypadku istniały przesłanki przemawiające za włączeniem Wspólnego Komitetu Celnego.

166. Podstawą prawną działania tego organu wskutek inicjatywy Komisji byłoby przywołanie art. 52 ust. 2 decyzji nr 1/95, zgodnie z którym umawiające się strony przeprowadzają konsultacje w ramach Wspólnego Komitetu w zakresie wszystkich istotnych kwestii dotyczących wykonania tej decyzji, które sprawiają trudności jednej z nich. Zgodnie z art. 52 ust. 1 decyzji nr 1/95 Komitet w przypadku wystąpienia takich trudności byłby uprawniony kierować do Rady Stowarzyszenia odpowiednie zalecenia dla prawidłowego funkcjonowania unii celnej. Nie istniały jednak żadne oczywiste dowody na wystąpienie znaczących trudności. Należy natomiast uznać, że w świetle gotowości do współpracy ze strony władz tureckich powołanie tych organów nie było ani konieczne, ani uzasadnione.

167. Sąd w pkt 239 zaskarżonego wyroku słusznie stwierdził, że skarżąca nie wykazała, iż Komisja napotkała w ramach pomocy administracyjnej uzgodnionej z Republiką Turcji na trudności uzasadniające rozważenie w ramach tych organów ustanowienia konkretnych środków mających je usunąć.

168. Słusznie zatem Sąd był zdania, że nie występuje tu analogia do okoliczności faktycznych, których dotyczył wyrok w sprawie Kaufring i in., tym bardziej że w odniesieniu do spornych świadectw przewozowych nie zostały udowodnione podobne uchybienia władz tureckich, które prowadziłyby do powstania szczególnej sytuacji [60].

169. Komisja nie miała zatem obowiązku zwrócenia się do Komitetu Celnego lub Rady Stowarzyszenia. W rezultacie zarzut ten należy oddalić jako bezpodstawny.

7. W przedmiocie zarzutu siódmego: nieuznanie uzasadnionego interesu wnoszącej odwołanie w odniesieniu do A.TR.1 WVB D 437214

170. W zakresie, w jakim wnosząca odwołanie w kontekście zarzutu siódmego

59 — Punkt 240 odwołania.

60 — Zobacz pkt 148 powyżej.

w oczywisty sposób powołuje się na trzyletni termin przedawnienia wynikający z art. 221 ust. 3 WKC [61] celem uchylenia się od obowiązku zapłaty należności celnych przywozowych, należy odpowiedzieć, iż argumentacja ta opiera się na błędnej wykładni prawa wspólnotowego.

171. Twierdzenie to po pierwsze pomija fakt, że niniejszy spór dotyczy umorzenia lub zwrotu należności na mocy art. 239 WKC, nie chodzi natomiast, jak zakłada wnosząca odwołanie, o przypadek powstrzymania się od retrospektywnego zaksięgowania na podstawie art. 220 ust. 2 lit. b) WKC, w przypadku którego zastosowanie znajduje art. 221 ust. 3 WKC [62]. Chodzi tu o dwa różne rodzaje procedur, podlegające odmiennym wymogom formalnym i merytorycznym, które należy badać niezależnie od siebie [63]. Z tego powodu hipotetyczne rozważania dotyczące ewentualnego zastosowania tego przepisu w przypadku inaczej brzmiącego orzeczenia Sądu należy oddalić jako nieistotne.

172. Po drugie rozważania te opierają się na błędnej opinii, że Sąd powinien był stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji ze względów formalnych. Jak jednak trafnie wyjaśnił Sąd w pkt 133 zaskarżonego wyroku, również w przypadku tylko częściowego stwierdzenia nieważności mogło spowodować to jedynie wydanie nowej, identycznej merytorycznie decyzji. W istocie prawdą jest, że Komisja, jak stwierdził Sąd w pkt 128 zaskarżonego wyroku, w momencie wydawania zaskarżonej decyzji, to jest w dniu 18 grudnia 2002 r., w świetle niejednoznacznych wypowiedzi władz tureckich nie mogła zasadnie stwierdzić, że świadectwo D 437214 było podrobione. Jednakże wniosek ten okazał się w rezultacie prawidłowy z obiektywnego punktu widzenia, co ostatecznie potwierdziło pismo władz tureckich z dnia 22 sierpnia 2003 r. Zgodnie z orzecznictwem wspólnotowym nie istnieje żaden interes prawny w stwierdzeniu nieważności z powodu braków formalnych decyzji, w przypadku gdy stwierdzenie tej nieważności może spowodować jedynie wydanie nowej decyzji, identycznej merytorycznie z decyzją, której

61 — W pkt 254 odwołania wnosząca odwołanie wskazuje na „3-letni okres z art. 218 ust. 3 WKC", który jednak, inaczej niż podniosła, nie jest terminem przedawnienia. Przepis ten ustanawia szczególny termin, w ciągu którego należy dokonać zaksięgowania kwoty odpowiadającej należności celnej. Znajduje on zastosowanie w innych sytuacjach niż w przypadku zwykłego powstania należności celnej, a zatem również w przypadku retrospektywnego pokrycia należności celnych na podstawie art. 220 WKC, który wnosząca odwołanie najwyraźniej miała na myśli (zob. S. Alexander, *Zollkodex*, ww. w przypisie 10, art. 218, pkt 6).

62 — Zobacz S. Galera Rodrigo, *Derecho aduanero español y comunitario*, Madrid 1995, s. 312; H. J. Bleihauer, *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts*, op.cit. w przypisie 10, s. 416. Ten ostatni autor wychodzi z założenia, że retrospektywne zaksięgowanie należności celnych na podstawie art. 220 WKC po wydaniu decyzji (korzystnej dla osoby zobowiązanej do zapłaty należności celnych) w przedmiocie umorzenia lub zwrotu należności celnych przywozowych na mocy art. 239 WKC wchodzi w grę dopiero wówczas, gdy należności celne na podstawie art. 242 WKC mogą nadal wyniknąć, przykładowo ponieważ umorzenie lub zwrot nastąpiły niesłusznie. Taki stan faktyczny wyraźnie jednak nie zachodzi w niniejszym przypadku, gdyż przed wydaniem decyzji przez Komisję nie została wydana żadna korzystna dla osoby zainteresowanej decyzja o umorzeniu lub zwrocie na mocy art. 239 WKC w odniesieniu do spornych świadectw przywozowych. Tak samo nie zachodzą takie konstelacje, w których zdaniem W. Huchatza, *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts*, op.cit. w przypisie 10, s. 379, 380, w grę wchodzi retrospektywne zaksięgowanie na mocy art. 220 WKC. Tak jest po pierwsze w przypadku, gdy kwota należności nie zostanie zaksięgowana przez organ administracji w terminie wynikającym z art. 218 i 219 WKC. Po drugie, gdy jako kwota należności zostanie zaksięgowana kwota niższa niż prawnie należna.

63 — Zobacz S. Alexander, *Zollkodex*, op.cit. w przypisie 10, przed art. 220, pkt 8, który wskazuje na różne przesłanki umorzenia lub zwrotu na podstawie art. 239 ust. 1 tiret drugie WKC oraz powstrzymania się od retrospektywnego zaksięgowania na podstawie art. 220 ust. 2 lit. b) WKC. Okoliczność ta czyni koniecznym przeprowadzenie równoległych procedur.

nieważność została stwierdzona [64]. Orzeczenia Sądu nie należy zatem prawnie kwestionować.

173. W rezultacie należy oddalić również ten zarzut.

8. W przedmiocie zarzutu ósmego: ocena zasady słuszności i ryzyka

174. Jak stwierdził Sąd w pkt 295 zaskarżonego wyroku, Komisja w zaskarżonej decyzji nie rozstrzygała kwestii staranności lub zaniedbania wnoszącej odwołanie. Na tej podstawie Sąd orzekł, iż argumentacja wnoszącej odwołanie dotycząca braku jej ewidentnego zaniedbania jest bezprzedmiotowa i musi zostać oddalona.

175. Nie można uwzględnić koncepcji wnoszącej odwołanie, że Sąd nie dokonując oceny zasady słuszności i ryzyka, naruszył prawo, gdyż nie był on do tego prawnie zobowiązany.

176. Jak uznaje sama wnosząca odwołanie w pkt 257 i 258 swego odwołania, prawo wspólnotowe co do zasady nie chroni oczekiwań podmiotów gospodarczych co do ważności licencji przywozowych, które okazały się później dokumentami podrobionymi, lecz zaliczane są one do zwykłego ryzyka zawodowego ponoszonego przez te podmioty Ustawodawca wspólnotowy dokonał już na mocy art. 904 lit. c) rozporządzenia wykonawczego do WKC jednoznacznej oceny ryzyka, która wiąże sądy wspólnotowe przy dokonywaniu wykładni prawa wspólnotowego [65].

177. Wnosząca odwołanie, wywodząc z orzecznictwa wspólnotowego, iż Komisja powinna była dokonać ogólnej oceny zasady słuszności i ryzyka, nie może przywoływać wskazanego przez siebie orzecznictwa. We wskazanym przez nią wyroku w sprawie Bonn Fleisch [66] stwierdzono, iż zarówno wspólnotowe organy celne, jak i Komisja uchybiły swoim obowiązkom zachowania należytej staranności, na co w niniejszym przypadku brakuje wskazówek [67]. To samo dotyczy wskazanego wyroku w sprawie Eyckeler & Malt [68].

178. W świetle powyższego należy zatem oddalić również ten zarzut jako oczywiście bezpodstawny.

64 — Wyrok Trybunału z dnia 6 czerwca 1983 r. w sprawie 117/81 Geist przeciwko Komisji, Rec. s. 2191, pkt 7; Wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 18 grudnia 1992 r. w sprawie T-43/90 Díaz García przeciwko Parlamentowi, Rec. s. II-2619, pkt 54; z dnia 20 września 2000 r. w sprawie T-261/97 Orthmann przeciwko Komisji RecFP s. I-A-181 i II-829, pkt 33 i 35, oraz z dnia 3 grudnia 2003 r. w sprawie T-16/02 Audi przeciwko OHIM (TDI), Rec. s. II-5167, pkt 97 i 98.

65 — Zobacz pkt 70, 112–115.

66 — Powołany powyżej w przypisie 23, pkt 115–117.

67 — Zobacz pkt 163 i 169.

68 — Powołany powyżej w przypisie 24.

9. W przedmiocie zarzutu dziewiątego: naruszenie art. 220 ust. 2 lit. b) WKC

179. W zarzucie dziewiątym wnosząca odwołanie podnosi naruszenie art. 220 ust. 2 lit. b) WKC, który ogranicza retrospektywne zaksięgowanie (retrospektywne pokrycie należności celnych) ze względu na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa [69]. Celem tego przepisu powinna być ochrona uzasadnionych oczekiwań płatnika co do tego, że wszystkie aspekty uwzględniane przy wydawaniu decyzji w sprawie retrospektywnego pokrycia należności są prawidłowe [70].

180. Zgodnie z tym przepisem władze krajowe mogą odstąpić od retrospektywnego pokrycia należności celnych jedynie wtedy, gdy spełnione są kumulatywnie trzy przesłanki. W przypadku spełnienia tych trzech przesłanek dłużnik może żądać odstąpienia od retrospektywnego pokrycia należności celnych [71]. Po pierwsze niezbędne jest, by należności nie zostały pobrane w następstwie błędu samych organów celnych. Po drugie błąd, którego się dopuściły, nie mógł zostać w racjonalny sposób wykryty przez działającą w dobrej wierze osobę zobowiązaną do pokrycia należności, pomimo posiadanego przez nią doświadczenia zawodowego i dochowania w tym celu należytej staranności. Po trzecie, osoba ta musiała przestrzegać wszystkich przepisów obowiązujących w zakresie zgłoszenia celnego [72].

181. Między stronami sporne jest zasadniczo pojęcie „błędu", przy czym wnosząca odwołanie uznaje istnienie tej przesłanki w niniejszym przypadku. Zarzuca ona Sądowi, że nie uwzględnił czynnego udziału tureckich organów celnych w wydawaniu oraz korzystaniu z 32 świadectw A.TR.1 stanowiących przedmiot niniejszej sprawy.

182. Ze względów prawnych i faktycznych nie można przychylić się do tej argumentacji.

183. Należy na wstępie zauważyć, że przedstawienie w dobrej wierze podrobionych dokumentów urzędowych, możliwe w szczególności w przypadku podrobionych preferencyjnych dowodów, nie może z prawnego punktu widzenia prowadzić do „błędu" w rozumieniu art. 220 ust. 2 lit. b) WKC [73]. Orzecznictwo Trybunału do przyjęcia takiego „błędu" wymaga bowiem działania

69 — Wyroki: Trybunału z dnia 16 czerwca 1992 r. w sprawie C-187/91 Belovo, Rec. s. I-4937, pkt 14 i z dnia 5 października 1988 r. w sprawie 210/87 Padovani i Mantovani, Rec. s. 6177, pkt 6.

70 — Wyroki: ww. w przypisie 11 w sprawie Mecanarte, pkt 19, i z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie C-251/00 Ilumitrónica, Rec. s. I-10433, pkt 39.

71 — Wyroki Trybunału: z dnia 1 kwietnia 1993 r. w sprawie C-250/91 Hewlett Packard France, Rec. s. I-1819, pkt 12; ww. w przypisie 13 w sprawie Faroe Seafood i in., pkt 84, i z dnia 19 października 2000 r. w sprawie C-15/99 Sommer, Rec. s. I-8989, pkt 35.

72 — Wyroki: ww. w przypisie 71 w sprawie Hewlett Packard France, pkt 13; ww. w przypisie 13 w sprawie Faroe Seafood i in., pkt 83; z dnia 26 listopada 1998 r. w sprawie C-370/96 Covita, Rec. s. I-7711, pkt 25–28 i z dnia 11 października 2001 r. w sprawie C-30/00 William Hinton & Sons, Rec. s. I-7511, pkt 68, 69, 71 i 72.

73 — Podobnie także S. Alexander, *Zollkodex*, op.cit. w przypisie 10, art. 220, pkt 18, 65.

organów celnych i związku przyczynowego pomiędzy tym działaniem a błędem tychże organów celnych [74].

184. W odniesieniu do tego orzecznictwa uzasadnione jest moim zdaniem rozgraniczenie pojęć „błędu" i „podrobienia" w taki sposób, że pierwsze wymaga (obiektywnie błędnego) działania organów celnych w ramach przysługujących im kompetencji [75], podczas gdy „podrobienie" oznacza zasadniczo umyślne działanie nieuprawnionej osoby trzeciej. Wynika z tego wyraźnie, że oba pojęcia co do zasady dotyczą różnych sytuacji [76].

185. W konsekwencji płatnicy powołujący się w dobrej wierze na podrobione preferencyjne dowody, które nie zostały wystawione przez właściwe organy państw trzecich, nie zyskują ochrony uzasadnionych oczekiwań na mocy tego przepisu [77]. Pogląd ten pokrywa się z orzecznictwem Trybunału dotyczącym zakresu stosowania tego przepisu. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału w odniesieniu do umorzenia lub zwrotu należności celnych przywozowych na podstawie art. 239 WKC uznano, że w ramach retrospektywnego zaksięgowania na podstawie art. 220 WKC podrobione preferencyjne dowody stanowią część ryzyka handlowego, a na samym importerze ciąży obowiązek podjęcia kroków niezbędnych do uchronienia się przed nim [78]. Fakt, iż importer działa w dobrej wierze, nie zwalnia go z odpowiedzialności, gdy chodzi o zapłatę długu celnego, ponieważ jest on zgłaszającym przywożone towary. Importer sam odpowiada za zapłatę należności i prawidłowość dokumentów przedkładanych organom celnym, nawet wówczas, gdy nie może już przenieść swoich strat [79]. Za ewentualną niewypłacalność powstałą z powodu nieumorzenia należności celnych odpowiada co do zasady sam importer. Wysokość długu celnego, o którego umorzenie wnioskowano, nie jest sama w sobie elementem mogącym mieć wpływ na ocenę warunków, którym

74 — Zobacz wyroki: ww. w przypisie 11 w sprawie Mecanarte, pkt 23 i ww. w przypisie 70 w sprawie Ilumitrónica, pkt 42; postanowienie Trybunału z dnia 9 grudnia 1999 r. w sprawie C-299/98 P CPL Imperial 2 i Unifrigo przeciwko Komisji, Rec. s. I-8683, pkt 32.

75 — Zdaniem Trybunału, pojęcie błędu nie ogranicza się do zwykłych pomyłek rachunkowych lub pisarskich, ale obejmuje każdy rodzaj błędu, którym jest dotknięta podjęta decyzja, taki jak np. nieprawidłowa wykładnia lub nieprawidłowe zastosowanie przepisów właściwych w sprawie (ww. w przypisie 11 wyrok w sprawie Mecanarte, pkt 20).

76 — Przy czym umyślne nieuprawnione działanie osoby trzeciej polega na wytworzeniu nieautentycznego lub na zmianie już istniejącego autentycznego dokumentu w celu wprowadzania w obrocie prawnym w błąd co do jego autorstwa.

77 — Wyżej wymieniony w przypisie 11 wyrok w sprawie Pascoal i Filhos, pkt 59 i nast. J. Sack w ww. w przypisie 7 publikacji, Bd. 1, C. II, pkt 79, s. 26, wskazuje na to, że w ramach retrospektywnego pokrycia należności celnych nie zyskują zaufania sfałszowane lub podrobione dokumenty, gdyż w przeciwnym razie w takich wypadkach retrospektywne pokrycie należności praktycznie nigdy nie mogłoby się odbyć i stanowiłoby to niezwykłą zachętę do wykorzystywania takich dokumentów. Ponadto wskazuje on na regulację zawartą w art. 904 lit. c) rozporządzenia wykonawczego do WKC.

78 — Wyżej wymienione w przypisie 74 postanowienie w sprawie CPL Imperial 2 i Unifrigo przeciwko Komisji, pkt 37 i nast.; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 9 czerwca 1998 r. w sprawach połączonych T-10/97 i T-11/97 CPL Imperial 2 i Unifrigo przeciwko Komisji, Rec. s. II-2231, pkt 62 i nast.

79 — Wskazany w przypisie 11 wyrok w sprawie Van Gend & Loos, pkt 16 i 17. Według M. Dolfen, Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex, w: *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, Heft 24/1993, s. 759, osoba zobowiązana do pokrycia należności sama ponosi ryzyko, że dokument handlowy, przykładowo służący do ustalenia pochodzenia towarów, podczas późniejszej weryfikacji okaże się sfałszowany.

podlega umorzenie [80]. Nie można natomiast oczekiwać, by Wspólnota ponosiła szkodliwe konsekwencje bezprawnych działań osób trzecich.

186. W niniejszym przypadku należy zastosować rzeczone orzecznictwo. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd zgodnie z prawem, w myśl których omawiane 32 świadectwa A.TR.1 zostały podrobione i wytworzone bez współdziałania władz tureckich. Wobec nieprzedstawienia przez wnoszącą odwołanie wystarczających dowodów, brak było podstaw dla przyjęcia przez Sąd, że miało miejsce działanie właściwych władz przy sporządzaniu podrobionych dokumentów. Z tego powodu Sąd mógł słusznie oddalić zarzut trzeci jako bezzasadny.

80 — Należy stwierdzić, że nałożona na skarżącą kwota długu celnego jest związana z gospodarczym znaczeniem towarów, a w szczególności z wysokością ceł i podatków stosowanych do tych towarów. Okoliczność, że żądana kwota należności celnych przywozowych jest wysoka, pozostaje elementem ryzyka zawodowego przedsiębiorcy (zob. podobnie ww. w przypisie 13 wyrok w sprawie Faroe Seafood i in., pkt 115). Tak więc wysokość długu celnego, o którego umorzenie wnioskowano, nie jest sama w sobie elementem mogącym mieć wpływ na ocenę warunków, którym podlega umorzenie (wyrok Sądu z dnia 13 września 2005 r. w sprawie T-53/02 Ricosmos przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3171, pkt 161).

187. Zarzut dziewiąty należy zatem oddalić jako oczywiście bezzasadny, gdyż zaskarżony wyrok nie narusza art. 220 ust. 2 lit. b) WKC.

V — Wniosek oceny

188. W świetle powyższych rozważań odwołanie jest bezzasadne i należy je oddalić w całości.

VI — Koszty

189. Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu Trybunału, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ wnosząca odwołanie przegrała sprawę, należy — zgodnie z żądaniem Komisji — obciążyć ją kosztami postępowania.

VII — Wnioski

190. W świetle powyższych rozważań, proponuję, aby Trybunał:

— orzekł o oddaleniu odwołania w całości;

— obciążył wnoszącą odwołanie kosztami postępowania, w tym kosztami postępowania w pierwszej instancji.